

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

II/84.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Dögöljön meg
a szomszéd tehene is!

A jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok igazságában nem bízott mindenki a Somogy Megyei Tanács múlt heti ülésén, amikor az útalap felhasználásáról döntöttek. A történet 1986-ban kezdődött, ekkor adott kölcsön százhetvenmillió forintot a megyei tanács az Építési és Városfejlesztési Minisztériumnak a 67. sz. út kaposvári átkelési szakaszának megépítéséhez. A tervezett szakasz elkészült, kész a közúti felüljáró, a híd a Kapos folyón és egy év múlva lejár a kölcsön határideje, az ÉVM utódja, a KÖHÉM visszaadja a százhetvenmillió forintot is. Ha vissza tudja adni. Nem megalapozatlan a kételkedés, hisz a szabad parlament ugyanúgy rákényszerül majd a spórolásra, ahogy azt a félszabad is tette az utolsó éveiben. Lenne más megoldás is, a KÖHÉM szívesen folytatná az utépítést a város déli határáig, ha a kölcsön visszaadására még három év haladékot kapna.

Mi ér többet Somogyban, ha most lemond a pénzről újabb három évre, de cserébe azonnal kezdődik egy két-százmillió forintos utépítés, vagy elutasítja az ajánlatot, bízva a százhetvenmillió jövő évi törlesztésében?

Elsőként Gáti István, Siófok nyugalmazott tanácselnöke tiltakozott a KÖHÉM ajánlata ellen. Szerinte a megyeszékhely azokról a településektől venné el a pénzt, amelyeknek alapvető szükségük lenne a jó útra a felzárkózáshoz. Példát is hozott, Sió-

fok túrhetetlen közlekedési helyzetét, sőt azt is bejelentette, hogy útügyben összehívja a Balatoni Szövetséget, amelynek ő az elnöke. Hasonlóan fogalmazott a második, a harmadik, a negyedik hozzászóló, csak a kaposvári elnök és a megyei tanács tisztviselői védtek a javaslatot, de eredménytelenül. A jelenlévő negyvenhét tanácstagból csak harmincnyolcan mondtak igent a név szerinti szavazásnál, egy hiányzott a minősített többséghez. Talán pont az a kaposvári tanács tag, aki ezen a napirenden gondolta úgy, hogy halaszthatatlan elintéznivalói vannak az ülésstermen kívül.

Hét ellenszavazat és kétfő tartózkodás képében győzött a demokrácia, és ehhez a győzelemhez harminc olyan tanács tag statisztált, aki el sem jött az ülésre.

Itt tartottam a történettel, amikor levelet hozott a posta: „A Tanácsörvény 30. § 2. bekezdése alapján a megyei tanács tagok egynegyedének indítványára a Somogy Megyei Tanács rendkívüli ülését összehívom. Napirend: „a 67. sz. főút kaposvári szakasza megkezdett korszerűsítésének folytatása” című napirend újratárgyalása.” Ez is a demokráciához tartozik.

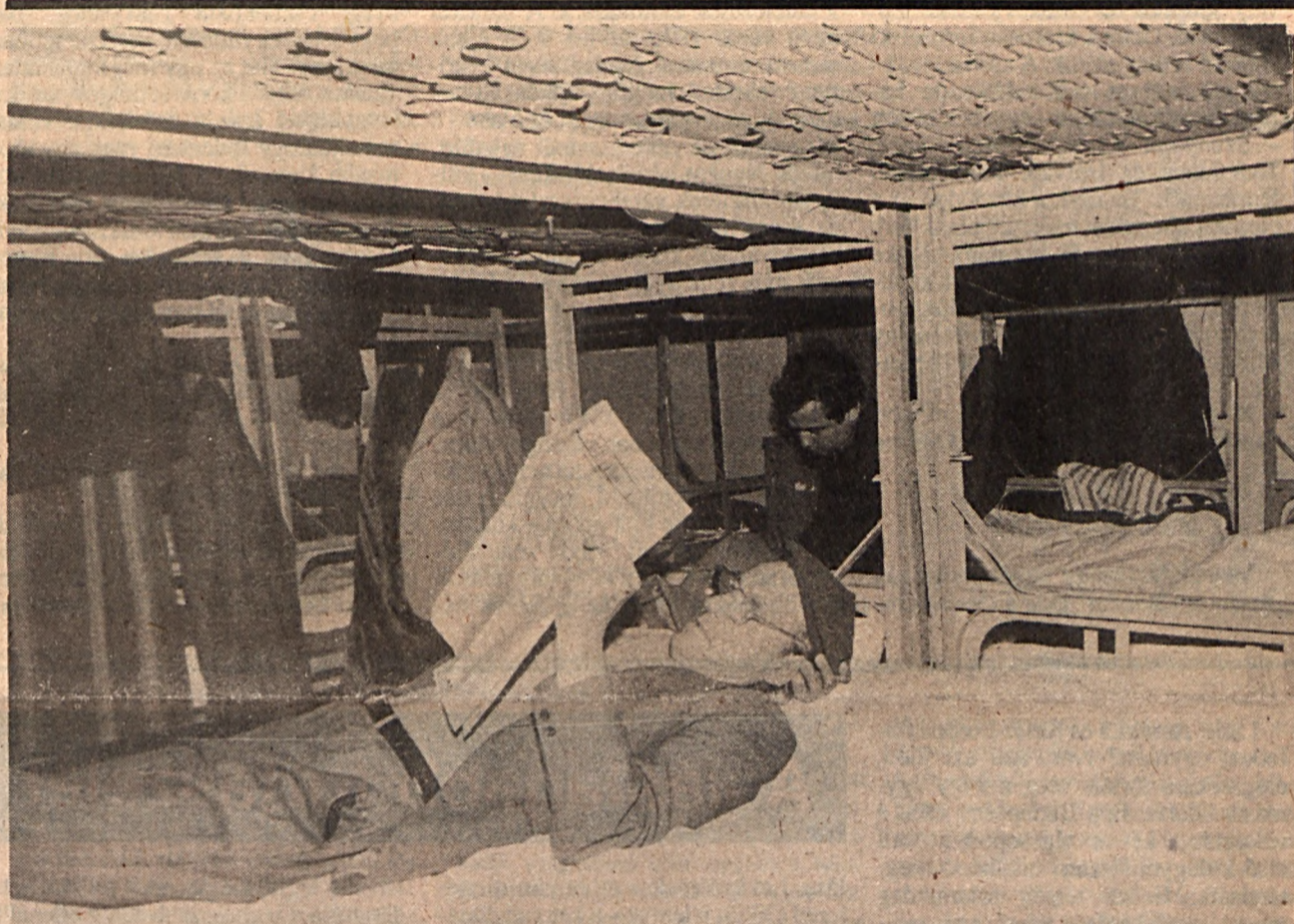
Gy. Á.

„A geopolitika változtatható”

(Mozaikok a „pozsonyi csúcsról” a 2. oldalon)

Milyen kapitalizmust akarunk?

(Gazdasági elemző írások a 7. oldalon)

A hajléktalanokról szóló képes riportunk a 4. oldalon

Judea lelkiismerete

Cikkében támadja a Cuvintul Liber című román nyelvű marosvásárhelyi lap egyébként hírhedt állításait. Kifejti: – A botokkal, fejszékkel, vasvillákkal Marosvásárhelyre beszállított hodaki parasztok védelmében írt cikk teljes ellentétben áll a március 19-i szegényteljes tényekkel. Így folytatja: „Közvetlenül az RMDSZ székházának feldúlása után jelen voltam az utolsó tűzok eltávolításánál is, több mint hatórás drámai feszültséget és izonyatot követően. Vajon már elfelejtették az okozott szerencsétlenséget? Azt, hogy tüzet gyújtottak az épületben, halálal fenyegették a padlásra menekülteket? Megfeledeztek kérdéseimről és Moldován alezredes kéréséről, aki mintegy 20-25 rendőrel volt a helyszínen? Már nem emlékeznek arra, hogy kétszer is átszakították a védőkordont és megtagadták azt a felszólítást, hogy hagyják el az épületet, ne folytassák annak ostromát?”

Judea „az igazság nevében” kéri, hogy a helyi sajtó közölje azoknak a nevét, akik a lincs idején az ő vezetése alatt működő

városi Ideiglenes Nemzeti Egység tanács vezetőivel kapcsolatba léptek. „Ami engem illet, én senkivel nem beszéltem, nem hívtam fel telefonon senki, hogy ismeressem a tényállást. Úgy vélem, azáltal, hogy nevetem erőszakos, vandál, destabilizáló akciókkal összefüggésben említették – amelyeknek mindig is ellenzője voltam –, súlyos támadás érte a városi vezetést tagjait. Tevékenységemmel sohasem gyakoroltam nacionalista megkülönböztetéseket és nem is teszek ilyen lépéseket.

Egyazon tisztelettel foglalkoztam a magyarokkal, a cigányokkal és a románokkal, s tiszta lelkiismerettel vallom, hogy azok közül, akiket hűségesen szolgáltam, egyiknek sem volt oka arra, hogy kötélt általi halálomat előkészítse.

E fékevesztett gondolatok rosszakaró és bosszúvágyó emberek agyában születtek meg, akikkel szemben közös frontot kell kialakítanunk és újból be kell bizonyítanunk, hogy az erdélyiek jók, becsületesek, tiszta szándékúak, és amíg Erdély létezik: románok, magyarok, cigányok, németek és más nemzetiségűek békében és testvériségben fognak élni ebben az ország-részben.

Meggyőződésem, hogy összefogással és tisztességes munkával rövid időn belül újjáépítjük mindazt, ami tönkrement, anyagi és szellemi vonatkozásban egyaránt.”

Cikkének befejező részében a mérnök ezredes tudatja: a román hadsereg különrepülőgéppel ő kísérte Sütő Andrást a bukaresti katonai kórházba. Ekkor fogadta őt Ion Iliescu, az Ideiglenes Nemzeti Egység tanács elnöke, akinek kifejtette: nagyon bánja, ami március 15. és 19. között Marosvásárhelyen történt.

Eltüntetettnek nyilvánítva

A holt költő műfordításai

In Memoriam L. M.

Meghalt a költő. Vérébe fagyva fektet az omladozó csemő tanya hideg, ősi homokpadlóján. Ennek már több mint három éve. Nem ír több verset, nem ad le egyetlen műfordítást se semelyik szerkesztőségben. Nem mesél többé malac-vidám vicceket a redakciókban, szőlőmunkától redves kézzel nem igazgatja közben félrecsúszott nyakkendőjét, nem halljuk többé enyhén raccsoló, gunyoros hangját, amikor családi és romániai kiütésének legújabb hajmeresztő kalandjairól mesél. Mert *persona non grata* volt Puskin utcai családjában, akárcsak Ceausescu és a Tornatanár néni Romániájában, egyaránt.

Voltak, akik halála után azonnal, szíves-örömmel elfeledkeztek róla, haj de milyen szíves-örömmel! Azért, mert a költő túl kellemetlen, túl pontos, túl jó, túlságosan a közösségi társadalom eszményeit megfogalmazó verseket írt. De voltak, akik azóta se felejtették el őt. Azért nem, mert a költő túl kellemetlen, túl pontos, túl jó, túlságosan a közösségi társadalom eszményeit megfogalmazó verseket írt.

A zseniális kölyökköltőtől, az azóta a román fröszövetség elnökévé választott *Mircea Dinescutól* is sok verset fordított a költő. Az 1982 és 86 között írt Dinescu-versek román nyelvű kötete alapján készített műfor-

dításait háromszor tüntették el a költő lakásáról. Pedig az idő tájt még igen-csak nehéz volt beszereznie a román nyelvű Dinescu-köteteket egy magyar műfordítónak. A költő újból és újból, angyali türelemmel beszerezte. Újból és újból lefordította az eltitított Dinescu-verseket magyarra.

Háromszor tüntették el a Dinescu-műfordításait. Kik? Nem tudom, kik. Valakik. Zárt ajtó ellenére. Hogyan? Nem tudom, hogyan. Valahogyan. Pedig vasok paksaméta volt a Dinescu-fordítás. Mind a három. De nemcsak azok tűntek el. Eltűntek egyéb műfordításai is, amelyeket egy nagyalakú füzetebe másolt be évek hosszú során át, időnként egyet-egyet leadva belőlük a szerkesztőségeknek. Tervezte, hogy *Idegen kedvenceim* címmel az egész világ haladó, baloldali költőiből összeállított műfordításkötetet ad ki. A kötet kész volt. De eltűnt az is.

Eltűntnek nyilvánítva. Eltűntetettnek nyilvánítva. Ma, április 11-én, József Attila születésnapján könnyezem. Összeszorított ököllel, összeszorított szájjal, némán sírok, a konyhaasztalra borulva. Egyedül, otthon. Én így ünneplem az új, a végre szabad, a végre demokrati-kus költészet napját 1990-ben.

Kocsis Klára

Micsoda idők?

Horváth Ede neve egy korszakot fémjelzett a Rába Magyar Vagon- és Gépgyárban. Bárki is lépjen örökébe, nem lesz könnyű dolga – tegnapig ennyit lehetett tudni utódlásáról, továbbá azt, hogy ennek ellenére 11-en pályázták meg a nagyvállalat vezérigazgatói székét. A Rába március 11-én újjáalakult vállalati tanácsa által megválasztott előkészítő bizottság őt jelölt nevével terjesztette pártfogólag elő – ám a vállalati tanács elé került a többi jelentkező pályázata, s a tanács tagok további jelölteket is állíthattak.

A Rába vállalati tanácsának tegnapi ülésén Kárpáti Ferencet választották meg a nagyvállalat vezérigazgatójává. Az új „vezér” pályázatának beadásakor önálló kispáros volt, de korábban hosszabb időn át dolgozott a Rába Magyar Vagon- és Gépgyárban.

Láng György G.

„A geopolitika változtatható”

Mozaikok
a „pozsonyi csúcsról”

Délelőtt negyed tíz volt, amikor Vaclav Havel, Csehszlovákia köztársasági elnöke a pozsonyi vár föderációs termében fogadta a magyar részről megjelent Szűrös Mátyás megbízott köztársasági elnököt, Németh Miklós kormányfőt és Horn Gyula külügyminisztert. A csehszlovák kezdeményezésre létrejött csúcshárom fő napirendi pontja: az általános politikai helyzet, ez Európára koncentrál, a visszatérésre a közös Európába; a második a gazdasági együttműködés, beleértve az olyan integrációkat is, mint az Alpok-Adria; a harmadik pedig a kétoldalú tárgyalások, ezeken a bilaterális kapcsolatokról lesz szó, ökológiai, nemzetiségi kérdésekről.

Időközben megérkezik az osztrák, az olasz és a jugoszláv külügyminiszter is, akik megfigyelőként vesznek részt a csúcson. (Egyidejűleg tüntetés kezdődött a Szlovák Nemzeti Felkelés terén – független Szlovákiát követelve!) Jeremek és Mazovjevszki lép a terebe. Utánuk szorosban Jaruzelski államfő is megjelenik. A csehszlovák-lengyel-magyar csúcstalálkozón hazánk szakértői stábját – egyebek között – Szunyogh Károly, Szokoly Imre, Tóth János, dr. Horváth Tamás nevei fémjelzik. Tíz órakor kezdődött az a plenáris tárgyalás, melynek elnöklését Milan Cic, a szlovák kormány elnöke látta el. 11.30 és 13 óra között az államfők, a kormányfők és a külügyminiszterek, valamint a közvélemény képviselői külön tanácskozást folytattak.

Míg az illetékesek zárt ajtók mögött tárgyaltak, jutott idő némi áttekintésre is.

Pozsony vagy Bozan?

Vannak, akik úgy tartják, hogy aki „netán randevúzni” akar a történelem-

mel, feltétlenül keresse fel Pozsonyt. Ez a város az, ahol a régmúlttal éppúgy szembesülhet, mint a középkorral, de a jelennel és a jövővel is farkasszemet nézhet. Történelme egyben a mi történelmünk is. „Bármerre járunk, azt látjuk és halljuk – szlovákul, magyarul németül” –, hogy Pozsony város történelme nem szakítható el a honi történelemtől, mint ahogy szervezete és a szlovák történelemnek, sőt, Közép-Európa történelmének is. Dr. Jaroslava Pasiakova cseh professzorasszony véleménye szerint népeink történelme és kultúrája „annyi szállal kapcsolódik össze, hogy elszigetelten talán nem is vizsgálható”. Vannak, akik a város névadójaként az Árpád-kori várispánt, Posont tartják, míg mások a városnév eredetét a szláv Bozan (Bozsán) személynévre vezetik vissza. Akadnak olyan történészek is, akik a két személynévet egy és ugyanannak feltételezik. No, de nem ez az írás hivatott a viták, feltételezések elbírálására. A tizenkét név város 1990. április 9-én újabb momentummal gazdagíthatja történelmi értékeit. A megfigyelőként itt tartózkodó jugoszláv, osztrák és olasz – e két utóbbi az „ész szaván” agyafúrt, hűvös Nyugat képviselőjeként – külügyminiszterek várakozással érkeztek az eseményre. A magyar küldöttség egy kíváncsian közös dokumentum kiadásának reményében indult el Budapestről feltételezve az integrációs szervezetek támogatását is. „Nem lehet nem beszélni a kisebbségi gondokról. Aggasztó a magyarellenes hangulat” – idézhetném Horn Gyulának a televízióban korábban elhangzott szavait. A külügyminiszter, ha nem is többoldalú, de kétoldalú megállapodás megkötését tűzte ki a magyar küldöttség legfőbb céljává. Vajon realizálódik-e, sikerül-e végül is? A tárgyalások tovább folytatódnak, az újságírók né-

pes tábora az ajtóknál „ugrára kész”. A meghívott közéleti személyiségek csoportja tűnik fel. Közöttük... Pozsgay Imre, Jakab Róbertné, Kulin Ferenc és Kiss Gy. Csaba. Későbbre ígéri Kis János (SZDSZ) és Orbán Viktor (Fidesz) érkezését is.

Mellékhadszíntér

Nemes Gábor, a Magyar Rádió varsoi tudósítója egy nappal előbb érkezett a helyszínre. Tőle azt kérdezem, milyen reményekkel és információkkal indult el Varsóból?

– Amit a varsóiaktól hallottam, az nagyjából megegyezik azzal, amit a magyarok is várnak, vagyis semmit. Beszélgetni akarnak, körülnézni, kitapogatni a másik álláspontját, igazából nem nagyon értik ők sem, hogy mi ennek a célja, de valahogy abból indulnak ki, hogy az sosem árt, ha beszélgetünk egymással. Természetesen a lényeg: csatlakozni Európához. Ezt hogy lehet együttesen, összehangoltan megtenni? Hát ez egy megfoghatatlan valami. Azok a konkrét dolgok, amik a lengyeleket igazán érdekelték volna, mondjuk egy föderáció vagy egy szorosabb kapcsolat a három ország között, ez nem tűnik most reálisnak. A lengyelek azt sem értik, hogy mit keresnek itt a számukra oly fontos osztrákok, jugoszlávok, olaszok. Ez az ő szempontjukból egy mellékhadszíntér.

– Ezek szerint nem túl sokat várhatunk a tárgyalásoktól, vagy beszéljünk erről mondjuk kicsit később, a sajtótájékoztató után?

– En pont olyan tájékozatlan vagyok, mint a többi újságíró.

Nemes Gábor véleményét ismerjük tehát. Forró Evelynt, a rádió prágai tudósítóját kérdezem, hogy mi a helyzet itt Csehszlovákiában? Milyen előhan-

gok, sejtések, sejtetések fordultak elő eddig?

– En szombaton készítettem egy telefoninterjút Szasa Vondrával, Vaclav Hável külpolitikai tanácsadójával, és tőle azt tudtam meg, hogy az eredeti elképzelés az volt, hogy egy hármaskötlen csúcsot tartanak, és később bővült ez a kör, a három külügyminiszterrel, az osztrák, a jugoszláv és az olasz külügyminiszterrel, ez viszont már azt hozta magával, hogy a tárgykör is bővült. A csehszlovák félnek az az álláspontja, hogy meg kell találni a közös utat vissza Európába, és hogy ezek az országok, amelyek vissza akarnak térni, csatlakozni akarnak Európához, ebben a sokat emlegetett közös európai Házban akarnak lakni, ezek ne egymás rovására, kárára törekedjenek, és ne egymás kárára versenyezzenek, hanem együtt tegyék meg ezeket a lépéseket. Ezt várják. Nyilvánvaló, hogy a csehszlovák küldöt-

(folytatjuk)

Bayer Béla

Latin-Amerika és Kelet-Európa felfedezi egymást? Nos, ami azt illeti, elég sokára történt meg a nagy egymásra találás. Épp Budapestre esett a választás a két országcsoporthoz közötti első külügyminiszteri találkozó megtartására. E két térség földrajzilag ugyan meglehetősen távol esik egymástól, gazdasági és politikai vonatkozásban azonban jócskán felfedezhető párhuzamok. Mindkét régió egy-egy nagyhatalom vonzáskörzetében fekszik, s fejlődését ez a szomszédság döntő módon meghatározta.

Igaz, korábban talán létre sem jöhetett volna hasonló találkozó. A latin-amerikai katonai rezsimok egymással sem voltak igazán beszélő viszonyban, a kommunista rendszerekkel való együttműködéstől pedig kifejezetten elzárkóztak, bár szórványosan és nem nagy volumenben akkor is fenntartottak kereskedelmi kapcsolatokat.

Latin-Amerikában lassan egy évtizede tart a diktatúrák lassú visszavonul-

A vastagabb tortaszelet

lása. Leköszönnek – többnyire dicstelentül csődöt jelentve – a katonai diktatúrák és átadták a kormányzás jogát a civileknek. A polgári demokratikus átalakulások sora nemrégiben fejeződött be, amikor immár Chile és Brazília élére is demokratikusan választott államfők kerültek.

A dél-amerikai demokratizálás elmentmondásos tapasztalatai az átalakuló Kelet-Európa számára ugyancsak megfontolandóak. Szakemberek sora keresi a választ a paradox helyzetre, hogy a polgári demokratikus rendszerekhez való visszatérést miért követte szinte törvényszerűen a legtöbb országban a gazdasági válság súlyosbodása. Hogyan lehetséges az, hogy a gazdasági helyzet jelenleg éppen Chi-

lében a legbiztatóbb, ahol a Pinochet-diktatúra a leghosszabb ideig ellenállt a tömegnyomásnak? A potenciálisan óriási természeti kincsekkel, hatalmas erőforrásokkal rendelkező térség miért nem tudott felelni a kihívásnak? Miközben Délkelet-Ázsia „kistigrisei” impozáns ütemű növekedést produkáltak, Latin-Amerika az „elvesztegetett évtizedben” leszakadó válságövezetté lett, amely csupán a külföldi adósság mértékét tekintve büszkélkedhet világszínvonalon.

Az okokat többnyire a túlbürokratizálódott társadalmakban látják, meg a hibás gazdasági irányváltásban, abban, hogy a külföldi segélyeket és kölcsönöket nem a hűző iparágakban, hanem pazarló luxusfogyasztásba pum-

pálták. A feszültségek mostanra olyanannyira kiéleződtek, hogy több országban robbanástól, a demokrácia megintgásától tartanak.

A politikai demokratizálódással párhuzamosan a latin-amerikai országok a nyolcvanas évek közepétől kezdtek markánsabban megfogalmazni sajátos érdekeiket.

Közös válaszokat kerestek a régió problémáira, az Egyesült Államoktól függetlenedő, önálló hangot ütöttek meg a kontinentális szervezetekben.

A Contadora-csoport volt az első regionális tömörülés, amely a közép-amerikai válság megoldását külső nyomás helyett az érdekelt felek politikai párbeszédében látta. A Contadora-tagok – Costa Rica, Kolumbia, Panama, Venezuela – mellé később támogatólag fesorakozott a Limai-csoport – Argentína, Brazília, Peru és Uruguay. A szélesebb kontinentális együttműködést 1986. decemberében Rio de Janieró-

ban intézményesítették. A nyolc tagállam megállapodott, hogy államfőik és külügyminisztereik rendszeres összejöveteleken vitatják meg a közös ügyeket, így az adósságválság, a kábítószer-probléma és a nemzetközi kapcsolatok kérdéseit. Három államfői találkozót tartottak eddig, 1987-ben a mexikói Acapulcóban, 1988-ban az uruguay-i Punta del Estében és tavaly a perui Ica-ban.

A „Nyolcak” államcsoportja 1988-ban „Hetekre” apadt, s azóta inkább riói csoportnak nevezi magát. Közös megegyezéssel felfüggesztették Panama tagságát, elítélve a kábítószer-ügyletekbe bonyolódott Noriega tábornok rezsimjét. Panama ügye azóta is vitatéma maradt: noha Noriega eltávolítását a déli félkontinensen jobbra helyezték, a módszert, az Egyesült Államok katonai beavatkozását élesen bírálták. E konfliktust is erősíti a latin-amerikaiak szándékát sokoldalúbb nemzetközi kapcsolatrendszer kialakítására.

Latin-Amerika és Kelet-Európa külügyminisztereinek történelmi első találkozáját kölcsönös érdekek motiválják. Egyrészt szeretnék jobban megismerni egymás politikai helyzetét. Másrészt keresik a politikai változások nyomán kinálkozó új formáit a gazdasági együttműködésnek, a területi kooperációk, a közvetlen vállalati kapcsolatok, a műszaki-tudományos együttműködés lehetőségét a hagyományos kereskedelmi kapcsolatok szorosabbra fűzése mellett. Némiképp mintha a féltékenység is dominálna Latin-Amerika megnövekedett érdeklődését Kelet-Európa iránt. Attól tartanak ugyanis, hogy a rendkívül felgyorsult kelet-európai átalakulás, Kelet- és Nyugat-Európa közeledése térségünket állítja a nemzetközi pénzügyi világ érdeklődésének középpontjába. A riói csoportot nyugtalanítja a kilátás, hogy Kelet-Európa kapja a vastagabb szeletet a tortából, mivel a latin-amerikai válságövezet helyett vonzóbb befektetési lehetőséget talált ill a külföldi tőke. Márpedig Latin-Amerika szeretne ott lenni a tortaszeletelésnél, ha másképp nem, a kelet-európai gazdasági átalakulás programjaiba való aktívabb bekapcsolódás révén.

Elekes Éva

A VILÁG HÍREI

– Az európai biztonság kérdéseinek megvitatásával kezdődött meg kedden Moszkvában a Szovjetunió és Nagy-Britannia külügyminiszterének hivatalos tárgyalása. Douglas Hurd brit külügyminiszter hétfőn este érkezett a szovjet fővárosba, e minőségében első szovjetunióbeli látogatására. A hivatalos megbeszélések kezdete előtt Eduard Sev ardnadze és vendége csaknem háromnegyed óras négyesemközi eszmecsere folytatótt. Ezután Hurd javaslatára az európai biztonság volt a tárgyalások első témája. A külügyminiszteri megbeszélések érintenek egy sor más európai és nemzetközi kérdést, mindenképpen a Németország egyesítésével, a leszereléssel, a regionális konfliktusokkal, valamint a kétoldalú viszonyról összefüggő problémákat. A tervek szerint Douglas Hurdöt kedden délután fogadja Mihail Gorbacsov, a Szovjetunió elnöke.

– A Mongol Népi Forradalmi Párt 70 éves történetének első rendkívüli kongresszusa kezdődött meg kedden Ulánbátorban. Az eddig kizárólagos vezető szereppel felruházott párt legfelsőbb fórumának

munkájában 926 küldött vesz részt. A két, naposra tervezett kongresszuson megvitatják a reformfolyamat elmélyítését, a párt megújítását, elfogadják a párt új programját, szervezeti szabályzatát, és határoznak az apparátus csökkentéséről, a párt vezető szerveinek átalakításáról. Előzetes tájékoztatás szerint a pártapparátus létszáma ötven százalékkal, a központi bizottságé pedig egyharmadával csökken.

– Az Ünen, a Mongol Népi Forradalmi Párt napilapja kedden, a kommunista párt rendkívüli kongresszusának első napján, új fejléssel jelent meg. Elmaradt az eddigi jelmondat, a „Világ proletárijai egyesüljete!” és helyette ez olvasható: „Virágozzék szeretet Mongóliánk!”, ami a mongol nemzeti himnusz egyik mondata. Újdonság, hogy az Ünen többé már nem a Központi Bizottság, hanem az egész Mongol Népi Forradalmi Párt napilapja. Az eddigi gyakorlat szerint az Ünen egyszerre volt a Központi Bizottság és a minisztertanács orgánuma. Ez is megváltozott: a kormány hamarosan megjelenteti saját napilapját.

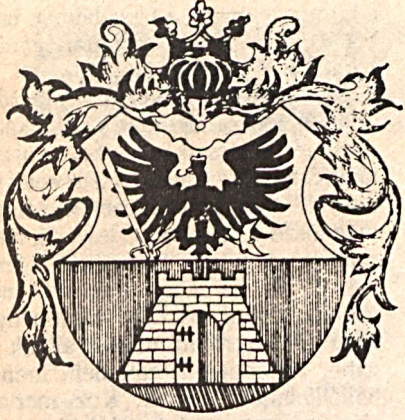
– Észak-Korea kategorikus figyelmeztetést küldött a Szovjetunióknak, hogy ne létesítsen hivatalos kapcsolatokat Dél-Koreával. A KCNA – a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság hivatalos hírtügy-nöksége – közleményt ismertetett, amelyet a Phenjan által patronált, úgynevezett Dél-Koreai Nemzeti Demokratikus Frontnak tulajdonított. – A Szovjetunió nem válhat népnök ellenségének barátjává – hangzik a közlemény, nyilván arra utalva, hogy Mihail Gorbacsov a múlt hónapban Moszkvában tárgyalásokat folytatott Kim Jung Szammal, a dél-koreai kormánypárt társelnökével. Kim hazatérve kijelentette: Gorbacsov azt mondta neki: most már nincs akadály annak, hogy Moszkva és Szöul teljes körű diplomáciai kapcsolatot létesítsen egymással.

– Az „El-Fatah Forradalmi Tanács” nevével – a PFSZ-ből kivált, Abu Nidal irányította palesztin szervezet – Bejrútban szabadon bocsátotta három túszt és mindhármukat átadták Franciaország bejrúti nagykövetségén a francia hatóságoknak.

A francia Jacquelin Valente 31 éves aszszonynak, élettársának, Fernand Houtekinsnek (42) és a már a fogságban született lányuknak, a 25 hónapos Sophie-nak véget ért 882 napos kálváriája: az Abu Nidal-féle szervezett fogságában töltött közel két és fél év.

Négy társuk viszont – a Houtekins-család tagjai – változatlanul elrablóik kezén van.

– Három hete még az ismeretlenség homályában, ma pedig a perui államfői bársonyszék esélyes várományosaként Alberto Fujimori a perui és a nemzetközi politikai élet nagy meglepetésének számított. Az 52 éves japán származású, nős, három gyermekes Fujimori – a vasárnapi perui választásokról közzétett legfrissebb részeredmények tanúsága szerint – fokról fokra behozza hátrányát az elnöki posztra legesélyesebbnek tartott Mario Vargas Llosával szemben, és az előrejelzések szerint az elnökválasztások második fordulójában 47 százalékra számíthat Vargas Llosá 35 százalékra becslést esélyével szemben.

A pesti forradalom híre 1848. március 18-án ért Nagykanizsára, s másnap – vasárnap délelőtt – a fiatalok nemzeti színű kokárdákkal és zászlókkal jelentek meg az utcákon. Délután nagygyűlés zajlott le a felső-templomnál. A szónokok új vívmányokat követeltek. Március 20-án született meg a városi tanács kiáltványa, amely a város 13 ezer polgára nevében fogadta el a 12 pontot, sőt mezővárosi kivánságokat is megfogalmazott. Április elején megalakult az önkéntes nemzetőrcsapat. Később fordulat történt: Jellasics 30 ezer fős horvát serege szeptember 15-én ellenállás nélkül megszállta a várost s rabolt, pusztított. Négy nap múlva azonban fordult a helyzet. Csány László, a dunántúli vármegyei teljhatalmú kormánybiztosa népfelkelő csapatok szervezését hirdette meg Zalában, akik napokon át tartó ösztöztűzések után október 2-án éjszaka felszabadították a várost. Egy horvátokkal vegyes osztrák csapat 1849. január 13-án újból elfoglalta Kanizsát. Rövid ideig tartó tavaszi felszabadulás után júliusban Knezevics harmadszor és véglegesen elfoglalta a várost. A hatalmas anyagi és emberi áldozatokkal járó küzdelem után a végső kitaró városra az elnyomás, a bosszúállás évei következtek.

1861. februárjától újra Nagykanizsa polgársága választotta képviselőit. A kiegyezést követően, 1868-ban a város először választhatott magának

Nagykanizsa II.

polgármestert, Halvax József német varga személyében. 1871-ben kezdte meg munkáját az új képviselőtestület. 1895-ben alakult meg az ellenzéki Városi Reform Párt, amely a következő évben győzelmet szerzett. Hosszú éveken át tartó politikai ütközések után az ellenzéki Vécsey Zsigmondot felváltó dr. Sabján Gyula polgármester konstruktív várospolitikai és korszerű gazdaságpolitikai terveibe beleszólt az I. világháború.

Az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom szele elérte Nagykanizsát is, ahol 1918 január havában Hamburger Jenő elnökletével munkástanácsot hoztak létre. A szociáldemokraták pedig sztrájkot szerveztek, amelyeket a miniszterelnök beszüntetett. Az október végi „őszirózsás” forradalomhoz a kanizsaiak egy része is – Sneff József vezetésével – csatlakoztak és a proletárdiktatúra 133 napja alatt aktívan tevékenykedtek.

A városban a háború után sok menekült érkezett, a földbirtokreformra nem került sor, számos munkás pedig – a felszámolt üzemek miatt – munkanélkülivé vált. Eluralkodott a szegénység, s a város hosszú éveken át nem volt képes talpra állni.

A II. világháború újabb jelentős anyagi- és véráldozatokat követelt a várostól. Néhány kisebb bombatámadás pusztított, főleg a keleti- és déli városrészen. Négyezer – nagyrészt zsidó – lakost deportáltak és semmisítettek meg. Leégett a városháza. A kivonuló német csapatok felrobbantották a hidakat, a vasúti vágányokat, a MÁV-fűtőház és -kocsiműhely nagy részét, leszerelték a gyárak berendezését. A szovjet és bolgár katonák 1945. április 1-jére elűzték a város körzetéből a fasiszta haderőket és a nyilasokat.

Nagykanizsa nagyobb arányú fejlődése az 1860-as években indult meg (vasút építése, iparosodása, kereskedelem). 1864-ben 57 utcája volt, és 1500 házban 18 ezer lakos élt a városban. 1867. után a gimnázium mellett polgári fiúiskolát létesítettek, megépült a Takarékpénztár, a Kereskedelmi- és Iparbank, több gyár, üzem, hivatal és polgári palota, a kórház és két honvéd laktanya. Rendezték a piacokat, 1894-ben pedig villany gyűlt a városban. Az évszázad végén gyárak, utak épültek, s zöldövezeteket (sétatér) alakítottak ki. Az 1900-as évek elején felépült a József laktanya, több utca és iskola, kialakították és parkosították az Erzsébet (ma még Szabadság) teret.

A két világháború között számos családi ház, a posta, a zeneiskola, két új elemi iskola épült meg; bővült a gimnázium és a kórház, felépült a református templom és a strandfürdő, kiépült a víz- és csatornamű, valamint az útburkolat-rendszer. A zalai kőolaj- és földgázkutatók eredményeként megalakult a MAORT, és a magyar olajipar központja lett Nagykanizsa. Az olajipari lakótelep egyik éke lett a városnak.

A II. világháború vihara után több párt, szakszervezet és néhány demokratikus gondolkodású személy megalapította a Nemzeti Bizottságot, amely megindította a város vérkeringését. 1945. július 8-án 76 taggal alakult meg a régi formát új tartalommal megtöltő, a politikai pártok, a szakszervezetek delegált tagjaiból a városi képviselő-testület. Feladatuk a 3 éves terv sikeres teljesítésének biztosítása volt. Az államosítások során számos gyár, üzem, kereskedelmi egység, épület került állami tulajdonba. 1950. augusztus 1-jén a helyi népfőrdő által de-

legált tagokból megalakult a Városi Tanács.

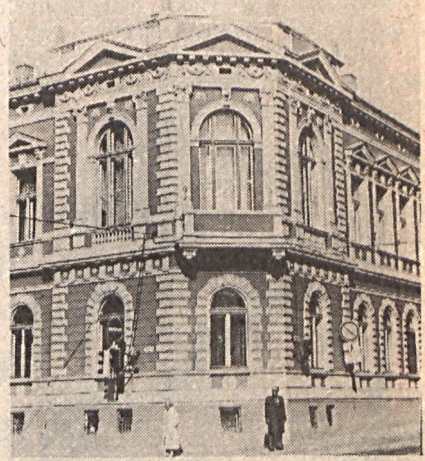
Az iparosítás eredményeként olyan ipari centrumok jöttek létre, mint a Vár és Béke utak gyártelepei (DKG, Üvegyár, illetve Sörgyár, Hidroplasztik, Herbária stb.), a TUNGSRAM Rt. gyára, a Kanizsa Bútorgyár. Jelentős mértékben javult a város kommunális ellátottsága. Új lakótelepek, lakóházak, utak, egészségügyi, kulturális, oktatási intézmények, sporttelepek és sportmunkacsarnokok, szabadidőközpontok (pl. csónakázó) épültek. Szépült a város központja, fejlődtek a peremkerületek, jelentősen javult az áram-, víz-, és gázszolgáltatás. Kialakult a szövetkezeti ipar (cipő, ruha, fémhőmű) és széles kereskedelmi, vendéglátó és szolgáltató hálózat szövötte a várost. 1988-ban készült el a fedett uszoda.

Bár a Zala megyei állampárti és tanácsai vezetés számos érdekes helyi ötlet, elgondolás és javaslat megvalósítását nem tette lehetővé Nagykanizsa további fejlődése érdekében (pl. egészség-

ségügy, iskolák, nézőteres sportcsarnok, Kiskanizsa városrész csatornázása stb.), a közel 60 ezres dél-zalai város polgárai „átvéstelték” a nehéz időszakot és egy igazságosabb államigazgatási irányítást remélve bizakodva várják a szebb jövőt...

(Vége)

Szöveg: Tihanyi István
Kép: Cserny József

„Kedves (kis) császár”

Romániában a magyarellenes hangulatok egyik leghatékonyabb eszköze a sajtó. A magyar kormány (de a vezető pártok és tömegszervezetek is) mindent elkövetett, hogy erre „ne adjon okot”. Félreértelmezett és számtalanszor leszögezte (még akkor is, amikor erre semmi szükség nem volt), hogy Magyarországnak nincsenek területi igényei Romániával szemben, tiszteletben tartja határait és nem kíván revíziós igényekkel fellépni.

Azt azonban minden esetben figyelmen kívül hagyta: ha mi nem adunk okot, ők majd keresnek! Figyelemre méltó Corneliu Vladnak a Romániai Liberá 1990. március 22-ei számában megjelent írása Horn Gyula

la külügyminiszter úr egyik beszédével kapcsolatban. A szerző abszurd eszmefuttatása, következtetése, tipikus példa arra, hogyan lehet eljutni bármely, magyar részről elhangzott általános érvényű nyilatkozat kommentálásához az „ősi román” Erdély kérdéséig. Még akkor is, ha a nyilatkozatban történetesen fel sem merült egy ilyen gondolat.

A „GYARLÓ FERENC JÓZSEF, KEDVES (KIS) CSÁSZÁR” című írás, különösebb kommentár nélkül is önmagáért beszél. Íme:

„Horn Gyula úr, Magyarország külügyminisztere örvend – úgy Óméltósága, mint mindenki a kontinensen – hogy, a „világ-

történelemben első alkalommal megjelent az egyesített Európa létrehozásának a lehetősége”. Örül, örül, de nem túlságosan, mert azonnal észreveszi, hogy „a kezdeményezett átalakulások több, komoly problémát helyeztek előtérbe, többek között Magyarország biztonságát is”

Értjük ebből, hogy egy egyesített Európa fenyegetné Magyarországot biztonságát? Nem tudjuk, mit is válaszoljunk.

Aztán: „Az első világháború után Magyarország elvesztette területének és népességének kétharmadát”.

Valószínű, hogy az „elvesztett” – milliós nagyságrendű – népességbe beletartoznak a nyugat-európaiak is és a tengeren túliak is, nemcsak a környékiek.

Mi a teendő velük? Például az USA-bellel. Létrehozunk egy Magyar Autonóm Tartományt az USA-ban is élén esetleg Ed-

ward Teller-rel, a „hidrogénbomba atyjával”?

Tehát a miniszter úr örvend az egyesített Európa perspektívájának, de nagyon sajnálja, hogy „azokat a veszteségeket” a második világháború után megkötött békeszerződés megerősítette. Az egyik szemünkkel nevetünk, a másikunkkal meg sírunk. Emberileg semmi hozzáfűznivaló! „De valószínű, hogy az újabb nemzetközi szerződések sem lesznek (kedvezőbbek) a magyarok érdekeinek” – győtri egy sötét gyanút a miniszter urat. Nem tudjuk pontosan, hogy miről is lehet szó, de őszintén sajnálunk, ha így lenne. Szerintünk, valószínű, a miniszter úr arra hivatkozik, amit az alábbiakban mondott abban a szövegben, amire hivatkozunk – egy nemzetközi egyetemista találkozókon elhangzott beszédében. Vagyis arra a tényre, miközben Né-

metország egyesül, „kétséges, hogy a magyarok megkapják azt a lehetőséget”. Ez több a soknál uram, égbekiáltó! Vagyis hogyan, a Magyar Szövetségi Köztársaság nem tud majd egyesülni a Magyar Demokratikus Köztársasággal? Ezt már ne, hisz ennél nagyobb igazságtalanság Európában és ezen az egész világon nem is létezne!

Végére is (és itt a miniszter úr valójában fensége), annak ellenére, hogy Európa lehet, egységes lesz, nem lenne rossz, ha benne „hely maradna Olaszország, Ausztria, Magyarország és Csehszlovákia konföderációjának”. Más szóval, egyesült, egyesült, de egy kis konföderáció valahol...

Az olaszok, tudomásunk szerint, alig várnak egy ilyen konföderációra. A csehszlovákokról mit is beszéljünk? De hogy miért tetszik nekünk legeslegjobban Horn úr (ha ez valóban így igaz) az, hogy Óméltósága ebbe a különösen eredeti tervbe nem foglal bele egy, valamiféle Erdélyt is. Mert így, csak azzal amit ő nekünk elmondott, lenne ugyan egy Ausztria Magyarország, de nem épp olyan tökéletes, mint amilyenek mindnyájan ismerjük. Akárhogyan is, a kedves Ferenc József császár lehet, főként több megharagudna, ha élne és látna, hogy Horn úr – legalábbis egyelőre – nem hajlja végre azt a gondolatot, ami őt emészt.

Igen, milyen körülírva beszél mindenről a miniszter úr, mintha senki sem értené meg, hogy valójában hova is szeretne kilykadni. A politika, uram, nagy dolog!”

Nos, eddig az idézet.

A politika, igen tisztelt Vlad úr, valóban nagy dolog és főlötűbb bonolyult! Különösképpen olyanok számára, akik fantazmagóriákat próbálnak beleprezselni egy olyan elhangzott szövegbe, amely távol áll attól, amit olvasóival el szeretne hitetni.

Nem lenne sokkal egyszerűbb összefüggéseiben elemezni a magyar külpolitikát? Netán arra alapozni, hogy a (nem egyszer megismételt) kimondott szónak (vagy nyilatkozatnak) Nyugat-Európában – de a diplomáciában általában is – megvan a maga súlya és értéke, nem minden mögött alattomos szándékot kutatni és vélni felfedezni? Vagy talán kérdezem így: ki hogyan él, úgy ítélt Persze, tudom én azt, hogy az ilyen fajta eszmefuttatásokra, sajnos, még mindig akad szép számmal „vevő” Romániában. De azt is tudom – a közelmúlt Marosvásárhelyen és Szatmáron igazolta –, hogy ezek nem szolgálják egyik nép érdekeit sem!

Dr. Kreczinger István

Beszélgetés marosvásárhelyiekkel (1.)

A Vatra beleszól

– Azért most már vannak változások a Bolyaiban. A történelmet és a szaktantárgyakat magyar nyelven tanuljuk. Román tanárok csak a román szakon oktatnak.

– A politika tantárgyat megszüntették. Ezeket az órákat a kommunizmusról, Ceausescu életéről és „hősteteiről” tanultunk.

– Helyette – a forradalom után – belépett a demokrácia, a pszichológia és a logika.

– Korábban nem kellett a logika! Mert nem volt rá szükség!

– Mi ketten a Papiuba járunk. Sajnos, ismét. Mert január végén átmehtünk a Bolyaiba. De hamarosan visszarányitottak bennünket. Ez nekünk nagyon rossz. Ilyen parancsra nem számítottunk... El sem hinné, mik történnek ott!

– Nagy az ellentét a diákok között is. Egészen elvadtak a dolgok. Szinte mindenapósak a verekedések. A román diákok minden csekélység miatt belekötnek a magyarokba. De ok nélkül is megteszik. Szünetben leköpnék ránk az emeletről.

– Hogy csak ők kezdeményezik a

vitát? Erre csak azt mondhatom, hogy nyilván mi is ingerlékenyebbek vagyunk a szokásosnál és a normálisnál.

– De hát a Papiuban ezer fölött van a létszám. S mindössze hat magyar osztály van 241 tanulóval... De a Vatra még a diákok dolgába is beleszól... Egy „vatrás” tanár németesen hisztizett januárban, hogy a magyarok elfoglalják Erdélyt. Rajtunk akart ezért bosszút állni. S teszi most is. Pedig tudhatná, hogy senki nem akarja Erdélyt visszavenni, s a magyarok csak a saját jogaikat szeretnék.

A fiúk az őket vendégül látó iskola kollégiumában töltötték a néhány napot, illetve az utolsót Budapesten – kiránduláson.

– Nagyon gyönyörű az internátus. Ha a miénk is ilyen lenne, inkább ott laknék, mint otthon.

– Amikor jöttünk, Biharkeresztésnél vártak az Eva tanárnőék autóbusszal. Addig szólt a jegyünk. Most meg Budapestre odáig megveszik a vonatjegyeket nekünk.

– Marosvásárhelytől a határig a nemzetközi expresszen végig álltunk a folyosón. Már nem kaptunk helyje-

gyet, meg nagyon is drága. Onnét meg nem is vehettünk, mert nem volt valutánk.

– ?

– Nálunk a forint is valuta... Egy állampolgár egy évben egyszer kaphat valutát – összesen 1700 lej értékben. De ez az utazás nagyon hirtelen jött, így már nem lehetett elintézni. Mert, ha most fölíratkozik valaki valutára, szeptemberre esetleg sorra kerül. De nem biztos...

Itt az ebédidő, így befejezzük a beszélgetést. Ugyanis a fiúknak kora délután újabb meccsük lesz. Amíg szedelőzködnek, egyikük megjegyzi, hogy a gyomra „alig bírja az itteni kiképzést”. Nagyon jó a kaja, de rengeteg... Nem ehhez vannak szokva. S ezután sorolják, hogy milyen étkeket szolgáltattak föl nekik eddig. Az egyikük megjegyzi, hogy még banánt is ettek.

– Ismertük eddig is a banánt – teszi hozzá egyik srác. – De csak a biológia könyvből...

Hogy néhány szem banánt, hogy apró ajándékot vásárolhassanak ajándékképpen az otthoniaknak, az atomerőmű egyik szakszervezeti csoportjától ötszáz-ötszáz forintos vásárlási utalványt kaptak. Örömrükre és nagy-nagy meglepetésükre.

(folytatjuk)

V. Horváth Mária

A tábor státuszát mielőbb rendezni kell

Nemcsak hajléktalan, hontalan is

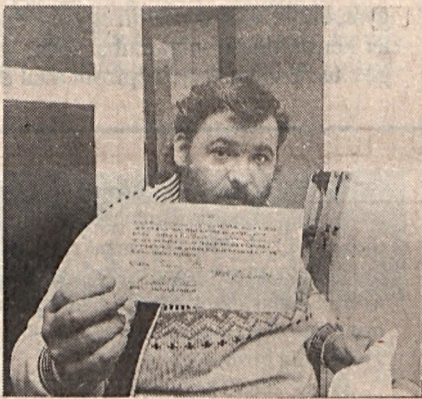
Nagy Bandó „koldulása” működteti...

– „Tetőfedő bádigos a szakmám. Megvolt mindenünk, lakás, színes tévé, aztán elváltunk, három gyerek maradt az asszonynál. Megmondom úgy, ahogy van, nem vagyok egy tiszta lelkes ember. Hat hónapot voltam börtönben... Tudja, hetekig aludtam a Nyugatban, ott elverték a rendőrök, pedig semmit nem csináltam, aztán szalmakazalban éjszakáztam, így jártam minden nap dolgozni” – kortalan emberrel beszéltek, az az alkati, aki harmincon felül azonnal öregszik.

– „Azóta lottózom, ha egyszer nyernék, kihoznám innen a szobáimat. Harmincan vagyunk ebben a szobában. Vennék egy telket és építenék egy házat. Mert másként nem megy. Mi OTP-kölcsönt nem kapunk, egyáltalán semmiféle hitelt. A hajléktalan jogtalan a saját hazájában, mert nincs lakóhelye, nem szavazhat. Hiába figyeltük a választási gyűléseket, bennünket senki nem keresett, sem a Fidesz, sem az SZDSZ. Még az MSZMP sem, pedig tud rólunk, ő tehet róla, hogy ide jutottunk... Én egyet tudok. Ideiglenesen bejelentkeztem egy ismerősömhöz, akkor kaphatok útlevelet, és abban a percben megyek ebből az országból. Ez az egy megoldásom van.”

A Déli pályaudvar januári „megszállása”, majd a Csillebércen töltött öt nap után egy megüresedett budaörsi honvédségi telepen szállásolták el a hajléktalanokat. Átmenetileg megoldódni látszott a nemlétező szociálpolitikai hálóból önhibából vagy azon kívül kicsúszott több száz ember sorsa. Aztán felröppent az újabb híradás,

hogy Budakeszin megtámadták a hajléktalanokat, majd betörték a telepükre. Úgy tűnik, még sincs vége a kálváriának...

– Állandó védekezésre nem rendezkedhetünk be, végleges megoldást az jelenthet, ha rendeződik a tábor jogi státusza és ezzel együtt az itt élők – mondja Havasiné Váradi Anna, a Hajléktalanok Rehabilitációs Otthonának szociális munkása. – Tárgyalások folynak ezügyben a fővárosi tanáccsal, heteken belül döntést várunk. Olyan áldatlan állapotot teremt ugyanis ez a „sehova” tartozás, hogy a hajléktalanok nincs lakóhelye, ezáltal orvosilag, szociálpolitikailag ellátatlan. Sőt, állampolgári jogait sem gyakorolhatja, hiszen nincs hol szavaznia...

Hozzászói azt a meggyőződését, hogy a külső támadások is megszűnnének, mert azok éppen a jogi bizonytalanságot használják ki, illetve azt a helyzetet, hogy intézményi védelmet nem remélhetnek. Nem a telep megszűnésétől félnék a bentlakók, hanem attól, hogy az innen kiszorult emberek visszakérülneek és terrorizálnák a többséget. Havasiné ugyanis a rendőrségi jegyzőkönyvek alapján megerősítve látja azt a véleményét, hogy a támadásokban a táborból kiszorult emberek is részt vettek. Hogy miből gondolja ezt?

– A táborlakókat többen megfenyegették közülük, és az utolsó közös akción a tábor kapujában „ismerősöket” láttak, sőt a betörőknek egyértelmű helyismeretük volt – kapjuk a választ. – A helyiekkel egyébként egyre jobb a kapcsolat, a budaörsiek kezdik elfogadni a létezésünket, munkáltatók jönnek, keresik az embereket. Budakeszi zártabb közösség, kevésbé toleráns, ennek tudható be néhány odavaló fiatal magatartása. Arról kellene meggyőzni

a környezetünket, a társadalmat, hogy bárki idekerülhet, amikor egyetlen mentsvár a hajléktalanok otthona!

Megdöbbenő adalék, hogy az eddigi lakók több mint ötven százalékát az elvált férfiak teszik ki, akiket az új családjogi törvény – miszerint a bruttó keresetből vonják kötelezettségeiket – még kiszorítottabbá tesz. Jó, ha fizetésük negyven százalékát kézhez kapják, és ha a gyermekeiket nem akarják sokkal rosszabb körülmények közé kényszeríteni, maguk állnak tovább. Albérltet fizetni nem tudnak, hajléktalanok lesznek. Közismertebb az állami gondozott fiatalok ide vezető útja, és nagyarányban kerülnek utcára a fiatal korú terhesek. Téves az a sztereotípiák, hogy a táborlakók jó része csöves. Ők az első időszakban elszállingóztak, hiszen magáért az életformáért vállalják hajléktalanságukat. Hasonlóképpen kiszorultak innen azok, akik hat héten belül nem álltak munkába, ez a feltétele a maradásnak. Másrésztől viszont szinte kizárólag rosszul fizető munkát kapnak ezek az emberek, nem mindenhol fogadják szívesen őket. Szóval, a kilépés nem egyszerű.

Segítség kell a legtöbb élethelyzetben a tolerancián túl a hajléktalanoknak, de a számukra működtetett otthonok is. Jelenleg ugyanis a fővárosi tanács fizeti a rezsiköltségeit, az étkeztetés, a ruha az adományokból érkezik, egyebek mellett a szociális szolgálat támogatásaként. Mégis, ami helyzetüket valóságos érdekléti: „Ha Nagy Bandó András nem „koldulta” volna végig az országot, már éhen vesztünk volna.”

Takács Zsuzsa
Kapfinger András felvételei

Szegények a híd alatt

Kaposváron minden különösebb csinadratra nélkül nyitottak átmeneti szállást a hajléktalanok számára. Miközben Szegedről már arról érkeznek hírek, hogy megoldódott a hajléktalanok ügye, s Pécsen is „végleges” elhelyezéseket terveznek, Somogyország fővárosában még van némi bizonytalanság a státust illetően.

Tény, hogy a négy egyház, pontosabban az Otthon Alapítvány és a helyi családsegítő központ által létrehozott átmeneti otthon kedvezően mutatkozik be a kaposvári polgárok előtt. Nem „vívta ki” ellenszenvüket, tiltakozásukat. Persze ehhez az is kellett, hogy a viszonylag szeparált helyen – nota bene – egy híd alatt, pontosabban a donneri felüljáró alatt álló elhagyott raktárpületet alakítsák át erre a célra. Jegyezzük meg: nem kevés munkával és sok-sok lelkesedéssel. De minden lelkesedés kevés lett volna, ha nincs egy baptista lelkész, Jóföldi Gábor, az egész vállalkozás mozgatórugója. Ő járta ki a tanácsnál, hogy megkapják ezt a helyet, s ő volt az, aki később is, fizikai munkával is alaposan kivette részét a lakhatóvá tételből.

Jóföldi urat már ismerhetik a Dátum hűségese olvasói, hiszen nincs egy éve, hogy beszámoltunk egy másik vállalkozásáról: saját tanyáján „drogmosodát” alakított ki veszélyeztetett fiatalok számára. Olyan ifjú embereket fogad be, akik szabadulni akarnak káros szenvedélyüktől, csak máshol nemigen törődnek velük. Nos – Isten segítségével – a drogmosoda szépen működik és egy fejlődésnek indult gazdaság alapját jelenti.

A mindig tettekre Jóföldi Gábor legújabb „vállalkozása” a hajléktalanokat befogadó átmeneti szállás, de a lelkész már messzebbre tekint... Tudja jól, nem sokára szegények százai tengődnek majd körülöttünk, akiknek a napi betevő falat megszerzése is megoldhatatlan feladatot jelent. Nem csoda hát, ha Jóföldi úr legújabb terve egy inségkonyha létrehozása Kaposváron...

(Inségkonyha. Mi még csak izlelgetjük a fogalmat, de van, aki már szervezi.)

Bevezetőmben utaltam némi bizonytalanságra, amely körülengi az átmeneti szállást. Nos, ma még csak suttognak róla, de félok, hogy elköltöztetik az egyelőre jól működő átmeneti szállást – esetleg rosszabb körülmények közé. Itt, úgy-ahogy már berendezkednek, a „vendégek” tudnak tisztálkodni – illetve ez kötelező! –, villanyrezsó is akad felmelegíteni az ingyen, egy üzemi konyháról kapott maradék ételt. Tény, elképzelhetők jobb körülmények is működése számára, itt ugyanis csak férfiakat tudnak befogadni.

A hajléktalanok sorsa mindenesetre Kaposváron most jó kezekben van. Remélhetően az illetékesek, ha már segíteni nem is nagyon tudnak, legalább hagyják majd, hogy szabadon tevékenykedjenek a jó ügy érdekében azok, akiknek ez a küldetés...

– lékó –

A Varsói Szerződés széthullása, a Szovjetunió egyre mélyülő belső válsága, Németország újraegyesítése, Kelet- és Közép-Európa népei számára a II. világháború után kialakult status quo a jaltai rendszer végét jelenti. Politikai önrendelkezésük, egymáshoz fűződő viszonyaik évszázadok óta a térséget uraló nagyhatalmak közti erőviszonyok alakulásától függenek. Birodalmi és nagyhatalmi érdekek újra és újra egymás ellen fordították a nemzeti törekvéseket. Az így felhalmozott feszültségek, a mesterségesen gerjesztett gyűlölet két világháború kirobbantásában játszott döntő szerepet. Egész Európa elemi érdeke, hogy elkerüljük újabb válságok kialakulását e térségben, és hogy az elmergesedett nemzeti ellentéteket békés úton, a kölcsönös méltányosság jegyében rendezzék. Erre különösen jó lehetőség nyílik most, hogy 1989 forradalmának köszönhetően Kelet- és Közép-Európa társadalmainak hosszú idő óta először nyílik módja sorsuk demokratikus alakítására.

Európa ereje nemzeti, politikai és kulturális sokszínűségében rejlik, ez azonban nem tartható fenn messzemenő kölcsönös tolerancia nélkül, a nemzetiségek önrendelkezési jogának feltétlen tiszteletben tartása nélkül. Tér-ségünkben mindez még hiányzik. Tartós elnyomás, gazdasági elmaradottság, a politikai kultúra alacsony színvonala, kölcsönös félelmek, belső bizonytalanság századok óta rövid idő leforgása alatt a Szovjetunió és Jugoszlávia után Romániában is. Ma is jelentős politikai-hatalmi érdekek fűződnek a nemzetiségek közti ellenségeskedés fenntartásához. Ha a békés kibontakozás és együttműködés garanciáit nem sikerül megteremteni, az eddigi kiszolgáltatottságot az erőszak, a bizonytalanság és a háborús veszély új formái válthatják fel. Ha most nem sikerül megállítani a gyűlölet eszkálcációját, akkor ezek a folyamatok kezel-

Budapesti felhívás

hetetlenné válnak és kiszámíthatatlan következményei mindannyiunkat sújtani fognak súlyosan veszélyeztetve a kontinens békéjét, biztonságát és az európai integráció esélyeit!

A kialakult tragikus helyzetet nem tekinthetjük az érintett országok belügyének.

1. mert Európa mindaddig nem szabad, amíg nem képes gondoskodni minden nemzeti kisebbség, etnikum és vallási felekezet szabadságáról;

2. mert az első és a második világháborút követő rendezések, a nagyhatalmi érdekek kíméletlen érvényesítése tartósította és mélyítette el ezeket a konfliktusokat.

Nemzetközi összefogással teremthetők meg békés úton azok a feltételek, melyek között valamennyi itt élő nép biztosítva láthatná a politikai kibontakozás feltételeit anélkül, hogy a kölcsönös fenyegetettség és félelem ismét egymás ellen fordítaná őket.

Nemzetközi fórum életre hívását javasoljuk, amely a lehető legnagyobb körültekintéssel, minden érintett fél szempontjait figyelembe véve látna hozzá a sérelmek feltárásához és orvoslásához, a kölcsönös jóindulat jegyében teret biztosítva a nézetek közéletének, az érdekek egyeztetésének. Ha Erdélyben, a Kaukázusban vagy Koszovóban a válság rendezése egyedül a most szemben álló felekre marad, az csak a nacionalizmusok fellángolásához, a viszonyok további elmergesedéséhez vezet.

Felszólítjuk a Helsinki-folyamatban résztvevő országokat, politikai, társadalmi szervezeteket és független mozgalmakat, hogy haladéktalanul hívják össze a Kelet-Európai Megbékélés Fő-

rumát. Vegyenek részt benne a kormányok, a politikai pártok és társadalmi mozgalmak mellett, ezekkel egyenlő jogon olyan független közéleti személyiségek, tudományos szakemberek is, akiknek történelmi, jogi, gazdasági tudása nélkül a munka érdemi része nem végezhető el. Így érhető el, hogy a születő állásfoglalások ne csak a politikai egyezségek érvényével bírjanak, hanem erkölcsi hitelük tegye őket megkerülhetetlenné. Kezdeményezésünkkel nem csak a kormányokhoz fordulunk, hanem elsősorban azokhoz a népekhez, melyeknek boldogulása most azon múlik, képessé válnak-e a megértésre és a megbékélésre egymással.

A budapesti Kelet-Nyugat Kör vállalja az első nemzetközi találkozó megszervezését és előkészítését. Az előkészítő találkozóon döntenének a résztvevők a munka további menetéről, bizottságok és fórumok felállításáról, a tárgyalások formájáról, módjáról és ütemezéséről, a további résztvevők köréről.

a Budapesti Kelet-Nyugat Kör nevében:

Bába Iván, Lányi András, Vársárhelyi Judit, Gáthy Vera, Eliás Sára, Mészlivet Ferenc, Jody Jensen, Kádár Eva, Keskeny Ernő, Várdi Vity Katalin, Szalai Erzsébet, Erős Ferenc, Szalai Júlia, Falus Ferenc, Mészöly Miklós, Hankiss Elemér, Bródy András, Balla Katalin, Beke Imre, Karczag Judit, Seres László, Székfű András, Vársárhelyi Miklós, Bruszt László, Andrew Arató, Iván Völgyes, Vitányi Iván, Perschnig Mária Zita, Stanik István, David János, Lévai Katalin, Eliás József, Csapody Tamás, Fütő Rita, Tóth István, Ersey Katalin, Antonia Burrows, Krasznai Zoltán, Kreczinger István, Haraszi Akos, Kodolányi Gyula, Ilyés Mária

Szál a vendég ágról ágra, szállodáról szállodára

Vidéki lány fölmenne Pestre. Mindössze két napra, hivatalos ügyben. Tekintve a gyorsvonat gyorsasága, tisztasági foka, fűtése, valamint a menetjegy ára közti diszharmoniót, főnökeivel egyetértésben úgy gondolja, hogy éjszakára is ott marad, egy közepes árú szállodában.

A fővárosban annyi a szálloda, mint a pelyva (ilyeneket gondol, vidéki léven), csak ki kell egyet választani a telefonkönyvből. Am a recepció közli: nincs hely. Egy éjszakára, egyetlen főre sem. A második, a harmadik, a kilencedik szállodában sem állnak jobban szobailag. Az árakat azért megmondják. Ha lenne szobájuk, azért 65-200 márkát kérnének egy éjszakára. Persze, ha a hölgy magyar – mondják előzékenyen – akkor fizethetné az ennek megfelelő forintösszeget is, de ők bizony az egyszerűség kedvéért már csak márkában számolnak. (Vidéki lány – hiába, nincs gyakorlata – azt nem kérte meg, hogy hivatalos vagy fekete árfolyamon számolnák át a valutát, föltéve persze, hogy lenne szoba.)

Ez lesz az utolsó – fogadkozik Vidéki lány, miközben a tizedik számot tárcsázza. S türelem szobát terem. A Hotel Express portása végre jó hírral szolgál: az adott napra van helyük,

több is, de Vidéki lánynak természetesen nem kell majd kifizetnie a szoba teljes árát, bár egyedül fog lakni egy többágyasban. A portás fölírja Vidéki lány nevét és telefonszámát. (Utóbbi valószerűleg azért – nem léven erről ismeretei, így gondolta Vidéki lány – hogy vis major, például a szállodában addig keletkező tűz-, vagy vízkár, esetleg KÓJÁL által történő bezáratás esetén a kedves leendő vendéget értesíteni tudják.)

Az adott napon Vidéki lány fölutazott. A vonatkozás, az egész napos jövés-menés, illetve figyelmet igénylő előadások után késő délután már fáradt volt, de élve a ritka lehetőséggel, este azért elment színházba. (Az eset szempontjából mellékes, az előadás végében jegyzem meg, hogy jegyet csak pótszékre kapott, az előadás döngülmas volt. Még a szünetet sem élvezte úgy mint máskor, a divatos ruhákban gyönyörködve s ötleteket lopva, mert a nézőteret teljes egészében egy középiskola fehérbe-feketébe öltöztetett diákjai töltötték meg.) Az előadás végétől viszonylag egyszerűen – hiszen csak kétszer kellett átszállnia – úgy este tíz óra tájban eljutott a Hotel Expresshez. Ott aztán a portás közölte, hogy nagyon sajnálja ugyan, de nincs szabad helyük. A szállodába ugyanis

dán vendégek érkeztek. Való igaz, hogy a Vidéki lány szobafoglalását elfogadták, s telefonon sem értesítették a valutás invázióról. Ezért aztán különösen sajnálja... És megéri... Sőt, segít helyet találni egy másik szállodában. Mert ő még nem tudta, amit vidéki lány már igen, ti. hogy számára elfogadható áron erre az éjszakára nincs szabad szoba Budapesten. Végül mégis, valamivel drágábban, de a vonal túlsó végén elfogadták a jelentkezést. Előzékeny portás csak ezután közölte, hogy ez a szálloda bizony a peremterületnek is a leggeremén van valahol, ő sem tudja – ki ismerős ugyanis a világvégén? – hogy pontosan hol. Pláne éjszaka egy vidéki lánynak nem tanácsolja, hogy tömegközlekedési eszközzel megpróbáljon odabulizni. Am ismét csak előzékenyen taxit hívott. Jó harminc kilométer, alig megvolt perc, s Vidéki lány végre megpillantotta a „szállodát”. Menjünk innét – javasolta a taxis – ingyen is elviszem egy másik helyre, itt szerintem még fürdőszoba sincs – mondta a taxis együttérzően.

Fürdőszoba? Ugyan már! Hiszen a taxiköltséggel együtt csak kétszer annyiba került az egész, mint eredetileg hitte...

– váry –

Csendes hét a tőzsdén

A múlt heti tőzsdeforgalmat a közepes jelzővel jellemezhetjük. Az összforgalom valamivel alacsonyabb volt az előző hetinél, a részvények adásvétele jócskán visszaesett, a múlt heti nyolcmillió helyett most csak hárommillió forint értékben cseréltek gazdát. A vállalati kötvények kelendőbbnek bizonyultak, hárommillió értékű kelt el belőlük, ez a harmincötmillió forintos összeforgalom nyolc és fél százalékát teszi ki. A tőzsdei csoport papírjainak forgalma tizenhatról huszonnégy százalékra nőtt (az össz tőzsdei művelet értékéhez viszonyítva), míg a hagyományos kereskedelmi rendbe tartozó kötvények e héten is több mint húszmillió forintos forgalmat értek el.

A részvények közül egy nagyobb üzlet jött létre a héten, az OKHB Rt. papírja kelt el hárommillió forint névértékben, száz százalékon, osztalékkel.

(W)

Nemzetközi konferencia a Flamencóban

A két ismert nemzetközi szállítási szervezet, a Frigoclub International és a Transfrigorovte International Budapesten, a Flamenco Szállodában tartja tegnapi kezdődött kétnapos közgyűlést. A meg tárgyalta témák között szerepel a tagországok közötti kereskedelmi együttműködés jövője, a szabályozott hőmérsékletű közúti teherfuvarozás aktuális kérdései, illetve a kelet-nyugati áruforgalom növelésének lehetőségei.

(W)

Kelet-Európa és a szovjet kőolaj

Az elmúlt hetekben viharos szovjet-magyar gazdasági tárgyalások zajlottak le – nem túl biztató eredménnyel. Lassan az is nyilvánvalóvá válik, hogy az olcsó szovjet olaj mítosza végérvényesen szertefoszlik, a hazai autósokat a benzinhiány réme fenyegeti. Mindezek ismeretében különösen tanulságos megismerni, miként vélekednek a szovjet kőolaj és Kelet-Európa jövőjéről a nyugati elemzők.

A Reuter londoni információi szerint ma már egyértelműen látható, hogy Kelet-Európa jövőjéről olajellátásának kulcsa a keményvaluta, és a Szovjetunió azon van, hogy véget vessen a puha pénzért történő eladásoknak. A szakértők szerint az idei év az utolsó, amikor Moszkva árucserében, illetve nem konvertibilis valutában egyáltalán hajlandó olajat eladni ezeknek az országoknak.

A szovjet nyersolajexport az 1989-es napi 3,4 millió hordóról 1990 elejére 2,6 millióra esett vissza. Az elemzők szerint a kelet-európai szállítások drasztikus csökkentésének elsősorban ez a termelőkiesés az oka. A csökkent kitermelést egyébként azzal magya-

rázzák, hogy az egész szovjet gazdaság a teljes szétesés állapotába került. Különösen igaz ez az olajiparra, ahol a vezeték mind gyakoribb hibái, az alkatrészeket gyártó kaukázusi üzemek sztrájkjai az egész rendszer működését veszélyeztetik.

Persze a nyugati szakértők azt sem hallgatják el, hogy miközben a Szovjetunió elháríthatatlan akadályokra hivatkozva egyszerűen megszünteti korábbi csatlósai ellátását, magáról azért nagyon jól tud gondoskodni. Utalnak arra, hogy a ma is nagy mennyiségben exportált szovjet nyersolaj minden további nélkül megvásárolható a mediterrán országokban és Északnyugat-Európában – persze dollárért.

A kelet-európai országokat nem egyformán sújtja az olajcsap elzárása, de hosszabb távon valamennyi volt szocialista ország növekedésének gátja lehet a nyersanyaghiány. A magyarországi helyzetet elemezve a Reuter szakértője arra utal, hogy a jövőben valószínűleg nem jön össze még egy olyan jó üzlet, amelyet a Mineralimpex kötött, amikor Irak 30 millió dolláros adóssága fejében 1,5 millió hordó olajat sikerült vennie. Ez részben pótolta

az első félévi 2,6 millió hordós szovjet lemaradást.

A nyugati szakértők szerint Magyarország, Lengyelország és Jugoszlávia az IMF-fel kötött megállapodások alapján valószínűleg hozzájut olyan dollárhitelekhez, amelyekből a gazdaság fenntartásához nélkülözhetetlen kőolajat meg tudják venni. Más kérdés, hogy ez további lökést ad ezen ország eladósodásához.

A többi kelet-európai országban a helyzet még súlyosabb. Amelyik nem tagja az IMF-nek, az csak nagyon lassan jut hitelekhez, ezért Románia, Csehszlovákia és Bulgária a kőolajhiány miatt igencsak nehéz év elé néz. Csehszlovákia például március végéig az esedékes szovjet olajszállítmány alig több mint felét kapta meg.

A volt szocialista országoknak eddig némi reményt adott, hogy barterüzleteket köthetnek, azaz áru fejében olajat kaphatnak az OPEC-országoktól. Mivel azonban a kereslet ugrásszerűen nőtt, és az árak emelkedésére van kilátás, az OPEC exportőrei feltehetően tartózkodni fognak attól, hogy a jövőben effajta üzleteket kössenek.

P. É.

A földhivatalok újra a MÉM-hez tartoznak

– Szó szerint rendet teremthet a Minisztertanácsnak a földügyi szakigazgatási tevékenységéről és annak szervezeti felépítéséről rendelete, amely a Magyar Közlöny ideje 30. számában jelent meg. A rendelet ugyanis kimondja, hogy a földügyi szakigazgatási munka központi irányítását látja el.

A MÉM Országos Földügyi és Térképészeti Hivatalának illetékese elmondotta: ezzel megszűnt a földhivatalok 1971 óta tartó kettős irányítása, amely szervezetiileg a megyei tanácsokhoz csatolta a hivatalokat, míg szakmai feladataikat továbbra is a MÉM határozta meg. A földhivatalok anyagi fenntartását a megyék költségvetéséből finanszírozták – ám mivel közvetlen hasznát a tanácsok számára nem hozták –, gyakorlatilag terhessé váltak számukra. Ezért különféle szolgáltatások (például földmérési és különféle adminisztrációs feladatok) ellátására kényszerültek. Így viszont nagymértékben háttérbe szorult a hatósági feladatok végzése, az ingatlannyilvántartás, illetve a földmérési, térképészeti nyilvántartásoknál szükséges változások bejegyzése.

Az infláció erősödésével annyira megemelkedtek a föld-

hivatalok fenntartási költségei, hogy idejük igen jelentős részét kényszerültek szolgáltató munkára fordítani, s ez viszont már veszélyeztette eredeti funkcióik ellátását. A gondokat tetézte, hogy a legtöbb helyen a megyei tanácsok nem fordítottak elég pénzt a földhivatalokban dolgozók munkakörülményeinek javítására, a nyilvántartáshoz szükséges eszközök felújítására, gyaratására. A Földhivatali Dolgozók Országos Szakszervezeti Tanácsa is joggal támadta – például országos sztrájk szervezésével – az irányításban csaknem 20 éve fennálló kettőséget. Erre mindenekelőtt az adott állapot, hogy a területen dolgozók jövedelme jóval kisebb a többi tanácsi alkalmazotténál.

A MÉM szakértője szerint a Minisztertanács rendelete a földhivatali munka korszerűsítésének jogi alapot biztosító első lépés. Ugyanakkor tény, hogy önmagában sem ez, sem a közeljövőben megjelenő végrehajtási rendelet nem biztosítja a hivatalok és a dolgozók helyzetének azonnali javulását. Az adminisztratív intézkedések ugyanis csak a lehetőséget adják ahhoz, hogy a földhivatalok belső szervezeti átalakulása is megkezdődjék.

Visszhang a kútból II. (mindenkinek)

Az alulról szerveződő politikai demokráciát követnie kell az alulról szerveződő üzemi demokráciának. Ennek érdekében megvalósítandó egy szervezet, amely a demokrácia kiszélesítését szolgálja.

Alapszabálya a következő lehet:

– Minden munkavállaló, munkábaállásakor a szervezet tagja lehet.
– Minden munkavállaló mindig és minden bér-, munkaügyi stb. kérdéssel kapcsolatos, őt érintő munkáltatói iratba betekinthez, titkos anyag nincs a munkavállalóval szemben, az őt foglalkoztató munkáltató részéről.

– Minden lényegi döntéshez a tagok 80%-ának részvétele, s a résztvevők 75%-ának jóváhagyása szükséges. Szavazáskor minden tartózkodó szavazat igen szavazatnak számít.

MIT KELL ELÉRNI MUNKAÜGYBEN?

– Vezető beosztású dolgozó köteles minden évben, évente más-más munkakörben, beosztottjai egyikének munkakörében 1 hónapot helyettesíteni, ha ennek szakmai akadályai vannak, ott kiegészíteni, a beosztott dolgozó munkakörére jellemző feltételekkel, vezetői bére meghagyása mellett.

– Vezető beosztású dolgozó munkakörét minden évben, beosztottjai révén, titkos szavazás útján meg kell erősíteni, munkakörét a továbbiakban betöltheti, ha a dolgozók 80%-os részvételével titkos szavazáson megszerzi a 75%-os támogatást.

– Munkavállaló (vezető, beosztott) visszahívását bármely dolgozó kezdeményezheti bármikor, azonban a területen dolgozók 80%-os részvétele, s 75%-os ellenszavazat szükséges, titkos szavazáson.

MIT KELL ELÉRNI NORMA, BÉR, SZERVEZÉS TERÜLETÉN?

– Kifizetéseket nyomtatásban nyilvánosságra hoz az esedékességgel egy időben.

– Norma-, bér és szervezési kérdésekben, vagy ezek bármelyikének változásakor az érintett dolgozók bármelyike, bármikor, bármit kérdezhet, javaslatot tehet, a kértet köteles a kérdésre válaszolni, az ezzel kapcsolatos kért dokumentumokat bemutatni. A közösség szava, hogy a választ, javaslatot elfogadja-e. Amennyiben a többség az előző szabályok szerint határozott, annak végrehajtása mindenki számára kötelező. Minden lényegi kérdés megvizsgálása után a lehető legrövidebb időn belül döntést kell hozni.

– Minden munkavállaló, mindig és minden bér-, munkaügyi, szervezési, szervezeti stb. kérdéssel kapcsolatos őt érintő iratba betekinthez, titkos anyag nincs a munkavállalóval szemben, az őt foglalkoztató munkáltató részéről.

– Kapcsolódó munkaterületekről felkért személyek ellenőrzést végeznek, a szavazás tisztaságát illetően, az ellenőrzés tényét és eredményét jegyzőkönyvben rögzítik, aláírásukkal hitelesítik.

– A szervezetet bármelyik fél részére ingyenes, független jogi szakember útján jogvédelmet biztosít.

A fenti megoldás, vagy valamilyen hasonló bevezetése szükséges alkotmányos joggal. A szervezet célja, a fenti megoldás, vagy hasonló elfogadtatása. Amennyiben ezt a célt nem éri el, sem fejlődésről, sem demokráciáról nem beszélhetünk.

(folytatjuk)

Szabó István

Újabb kritikus foglalkoztatási körzetek

Pécs és vonzáskörzete után – a nagyszámú munkanélküli miatt – több más terület, így Bányaterenyén, Egrecsehi és Recsk, illetve özd is megkapta a kritikus foglalkoztatási körzet státuszát. A Foglalkoztatási Alapból mintegy egymilliárd forintot különítettek el a kritikus körzetekre. Az említett térségeknek egyelőre 690 millió forintot hagyott jóvá a Minisztertanács.

– Mivel február elején megkezdődött a Nógrádi Szénbányák felszámolása, Bányaterenyén a közeljövőben 2800 dolgozóról kell valamilyen formában gondoskodni – mondotta Mákos Nándor, a Nógrádi Szénbányák személyzeti osztályvezetője az MTI érdeklődésére. Amennyiben más üzemetelével, kevesebb létszámmal és gazdaságosabb formában továbbra is fennmaradna a bányászat, mintegy 1800 dolgozónak biztosíthat munkát. Körülbelül ezerre tehető azoknak a száma, akik új munkahelyen, nyugdíjazással vagy különféle munkaügyi eszközök révén juthatnak megélhetéshez. A felmérések szerint közülük a kritikus körzetekben alkalmazható kedvezményre, így a külön is támogatott korengedményes nyugdíjazásra mintegy 300-an, az állami végkielégítésre százán, a kamatmentes áttelepülési kölcsönre 20-an, 30-an tartanak igényt. Körülbelül százán készülnek öregségi nyugdíjba.

Bányaterenyén a tervek szerint 310 millió forint többlettámogatást használhatnak fel. A vállalat létszáma egyébként már tavaly 1600-zal csökkent, de e dolgozók közül ezen a korábbihoz hasonló munkahelyen maradhettek vállalkozási formában. Fontos, hogy a jövőben is minél többen találjanak munkát a térségben. Tervezik többek között, hogy faházszerelesre indítanak vállalkozást. A bezárandó kányási üzem 650 dolgozójából 200-an egy új kéregbányában helyezkedhettek el, százán nyugdíjba mentek, 350-en pedig a bányászati munkák berendezéseinek leszerelésével, kimentésével foglalkoznak még néhány hónapig. Később ők azok helyére kerülnek, akik a vállalat más üzemeiből készülnek öregségi vagy korengedményes nyugdíjba. Egrecsehiben, a Mátraaljai Szénbányák bezárt üzemében mintegy 730 dolgozónak szűnt meg a munkahelye. Közülük 200-an még a kritikus foglalkoztatási körzettel minősítés előtt nyugdíjba mentek, illetve más üze-

mekben helyezkedtek el. A fennmaradó mintegy 500 dolgozóból 300-an – a számukra kedvezőtlen körülményeket is elfogadva – helyezkedtek el máshol, immár a különleges státusz elnyerése után – mondotta Horgos Tamás, a vállalat munkaügyi és szociális igazgatója. A vállalat indokoltan tartja, hogy ezek a dolgozók is részesüljenek valamilyen kompenzációban, például csökkentett összegű végkielégítésben vagy más juttatásban. Erről a megyei érdekegyeztető fórum dönt majd. Mintegy 120-an tartoznak jelenleg is a vállalat állományába táppénzesként, illetve felmondási idejüket töltve. A kritikus körzetek kedvezményeire jogilag elsősorban 6k számíthatnak. Szinte valamennyien az állami végkielégítést igénylik. A térségre a tervek szerint 70 millió forint többlettámogatás jut.

Recskén is nagy várakozással tekintenek a dolgozók a kritikus körzettel nyilváníttatás adta lehetőségek elé. Mint Polgár Istvánné, a Recski Erőmű Vállalat üzemgazdasági osztályvezetője elmondta, a munkanélküliségnél számba vett 500 dolgozó közül 50-en időközben nyugdíjba mentek, illetve máshol kerestek munkát, 50-en pedig egy ásványfeldolgozó részvénytársaságnál helyezkedtek el. A bányabezárást másfél éven belül befejezik, így a fennmaradó 400 dolgozóból többen igénylik majd a kritikus körzeten járó segítséget. A beszélgetések alapján a legtöbben a korengedményes nyugdíjazást részesítik előnyben, s ha erre nem lenne lehetőség, akkor az állami végkielégítést választják. Amennyiben az érdeklődő külföldi cégek – így a kanadaiak, irek – közül valamelyik vállalkozik a bányászati művelésére, a kutatásoknál és a további munkáknál mintegy 50 régi dolgozót lehetne foglalkoztatni. Az említett kedvezményeken túl a kritikus foglalkoztatási körzetekben egy évig átvállalják a munka nélkül maradókát fogadó vállalatoktól a társadalombiztosítási kötelezettség megfizetését, illetve a vállalkozni kívánókat 200 ezer forint értékig gépekkel, termelési eszközökkel is segítik.

(MTI)

Gazdaságpolitikai rovatunkat szponzorálja az M&M Szoftverház Kft.

A brit rádió- és televíziós állomások valamint a napilapok a kommunista korszak végleges lezárulásának nyilvánítják a vasárnapi második választási forduló eredményét. A Magyar Demokrata Fórum diadalát a konzervatív keresztény irányzat győzelmének minősítik. Egyúttal kiemelik, hogy a Szabad Demokraták Szövetségével az élen erős ellenzék lesz a magyar országgyűlésben.

A BBC rádió hétfő reggeli budapesti jelentésében azt emelte ki, hogy az MDF győzelmének mértéke még a magyarokat is meglepte. Hangsúlyozta: a gyors és messzeható változások szakasza után a megalakuló jobbközép koalíciós kormány előtt a fő követelmény most az ország stabilizálása.

A BBC-1 televízió így vezette be Stephen Milligan budapesti jelentését: „A választások második fordulójában földcsuszamlásszerű győzelmet aratott a Magyar Demokrata Fórum, amely programjában Magyarországnak egypárti államból nyugati típusú demokráciává való fokozatos átalakítását ígérte, a magyar nemzeti értékek megőrzésével”.

A budapesti tudósító szerint az eredmény csak annyiban meglepő, hogy az első fordulóban alig négyszázalékos vezetéssel élre került MDF és fő riválisa között még kiegyensúlyozott volt a helyzet, vagyis az igazi meglepetés

az MDF javára történt átlendülés ereje és nagysága. Milligan megjegyezte, hogy ebben szerepet játszhatott az alacsony részvételi arány, illetve az, hogy sokan az eleve nyertesnek ítélt pártra akartak szavazni.

„Az MDF sikerének igazi titka azonban konzervatív filozófiájában és erőteljes kommunistaellenes fellépésében rejlett. Mindenekelőtt abban, hogy a hazafias érzelmekre apellált, arra a vágyra, hogy a magyarok ismét büszkének lehessenek magyarságukra” – mondotta a BBC-1 TV tudósítója.

Arra a kérdésre, hogy vajon most várható-e Magyarország kilépése a Varsói Szerződésből, Stephen Milligan kifejtette: „Itt általános az a vélemény, hogy a Varsói Szerződés holt betűvé vált és nem szükséges az oroszokat formális kilépéssel provokálni. A magyarok máris a Varsói Szerződésen kívül állónak tekintik magukat. Antall József nyilatkozatában jelezte, hogy találkozni kíván Gorbacsovval, de feltehető, hogy elsősorban a szovjet csapatok kivonásának meggyorsításáról lesz szó”.

Brit sajtóvélemények

A The Guardian első oldalán „A konzervatívok meghódítják Magyarországot” főcímmel tudósít. A The Independent első oldalas főcíme: „A Fórum elsőpró erővel kerül hatalomra”. A The Times „Egyértelmű felhatalmazást nyerne a konzervatívok a magyar választásokon” címmel közli budapesti tudósítója jelentését. A Financial Times „Egyértelműen vezet a jobboldal” címmel hozta munkatársának – a szavazatok 70 százalékának megszámlálása alapján – küldött jelentését. A bulvárlapok között a Daily Mail tudósított Budapestről „Magyarország kiegyengeti az utat a szabadsághoz” címmel.

A szabaddemokraták reakcióit illetően a Financial Times Tamás Gáspár Miklós megjegyzését idézi, amely szerint „a két forduló közötti két hétre az ebben az évszázadban lebonyolított korteskampányokban tapasztalt legmocskosabb választási rágalmazás nyomta rá a bélyeget”. A The Guardian és a The Times Haraszti Miklós kijelentését ragadja ki, amely szerint „a Fórum győzelme annak a rágalmazási kampánynak tulajdonítható, amelyben a szabaddemokratákat kommunistának minősítették”.

„A magyar választók diadalmas győzelemre segítettek a jobbközép Demokrata Fórumot és konzervatív szövetségeseit a parlamenti választások második fordulójában” – állapítja meg a The Times budapesti tudósítója. Ernest Beck szerint „meglepetés volt a Fórum győzelmének mérete”. Beszámol arról, hogy Kis János, az SZDSZ ügyvivő elnöke „filozófikusan fogadta pártja szereplését. Hangsúlyozta, hogy az SZDSZ a második legnagyobb pártnak bizonyult és az ellenzék legjelentősebb ereje lesz”. Kiemeli, hogy Antall József, az MDF elnöke „megbékélésre hívta fel a vesztes pártokat, miután a kampány utolsó hetére elmergesedett szövegváltások nyomták rá a bélyegüket”.

A The Guardian hangsúlyozza: „A parlamenti választás második fordulójával az ország megpecsételte a demokráciába való átmenetét. A hétfő hajnali eredmények azt mutatják, hogy a szavazók földcsuszamlásszerűen pártoltak át a Fórumhoz, amely így messze megelőzte fő ellenfelét, a liberális szabaddemokratákat. (...) Habár a végső eredmény még nem ismeretes,

kétségtelen, hogy a Fórum dominál majd Magyarország 43 év után első nem kommunista kormányában. (...) Még kérdéses a majdani koalíció arculata, de az eredmény rendkívüli megerősítette Antall úr helyzetét, szabad kezét biztosít számára”.

Karacs Imre, a The Independent tudósítója megállapítja: „A konzervatív hullám, amely egy hónappal ezelőtt betört Kelet-Németországba, Magyarországot is elérte és elsőpró erővel emelte hatalomra a hagyományos, a Magyar Demokrata Fórumot.” Kiemeli, hogy „a nagyon esős és borult napon a szavazók hatvan százaléka távol maradt az urnától egy olyan választáson, amit sokan a modern magyar történelem legfontosabb dátumának tekintenek”.

„Az adatok bizonyosságul szolgálnak arra is, hogy jóllehet számos párt lépett versenyre, csak két politikai erő, a keresztény-tradicionalista Fórum és a „szociál-liberális” szabaddemokraták játszanak a következő négy évben jelentős szerepet. Az egypártrendszer szinte észrevétlenül vált kétpártrendszeré, amelyben a szocialisták egykori uralkodó pártját a tehetetlen szemlélő szerepére kárhóztatták” – írja a The Independent tudósítója.

Német tanácsok magyaroknak

A magyarországi választások eredményének tudatában sem tartja a Nyugat kizárólagos feladatának – az eddigi esélylatolgatások helyett – az értékeléseket és koalíciós találgatásokat. Ezt bizonyítja, hogy a nyugatnémet Friedrich Naumann alapítvány az „új korszak első napján” folytatja korábbi tanácsadói tevékenységét. Igaz, míg eddig a kampánymenedzselést választották témának, most egy nem kevésbé fontos kérdés áll a középpontban: hogyan kell pluralista demokráciában a sajtószabadságot nemcsak értelmezni, hanem kivitelezni.

A korszakváltás tudatára utal, hogy amikor a bevezetőjében a nyugatnémet Szabaddemokrata Párt (FDP) alapítványának budapesti képviselője Kelet-Nyugat párbeszédet említ, elnézést kér a „Kelet” kifejezésért, hozzáfűzve: negyven év beidegződése sorolja erre az égtájra Magyarországot.

Hogy tanácsra szorulunk, azt mi sem bizonyítja jobban, mint éppen a választásokkal lezárult kampányidőszak, a sajtóban napvilágot látott éles veszekedések, vagy a sajtót ért durva támadások. Bár negyven év kézi vezérlésű sajtógyakorlatának megértése aligha várható el a nyugatnémet előadótól, a pusztán tény, hogy saját gyakorlatukról beszámolnak, ötleteket adhat az újrakezdéshez.

Különösen hiteles az olyan előadó, aki maga mindkét oldalon – a kormányzatban és a sajtóban egyaránt dolgozott már. Armin Halle, a SAT-1 magán-televíziós társaság főszerkesztője nemcsak újságírói munkakörben dolgozott, volt már a hadügyminisztérium szóvivője (Helmut Schmidt minisztersége idején) és tájékoztatói igazgató a NATO-ban is. A sajtószabadság fogalmát igyekszik körülhatárolni: az újságírónak joga van képben, hangban, írásban egyaránt szabadon kinyilvánítani véleményét, s ugyanígy joga van az ehhez szükséges információkat szabadon beszereznie. Ez azonban nem egyirányú utca; a polgárt a sajtószabadság éppen úgy védi „mindenfajta illetéktelen behatolástól” olyannyira, hogy fotóját sem lehet beleegyezése nélkül lehozni. Ha bizonyíthatóan hamis információ jelenik meg róla, olyan ami árt jó hírenek, az a lehető legrövidebb időn belül helyreigazítandó, mégpedig igen egyértelműen.

Nem vonatkozik e korlátozás a közélet személyiségeire, a velük kapcsolatos közügyekre. Politikusok, neves személyek fotói megjelenhetnek tudtuk nélkül is, s ha egy nyugatnémet újságíró vezércikkben fejti ki: Helmut Kohl politikája katasztrofálisan ostoba, káros, a kancellár e véleményt nem kérheti ki magának.

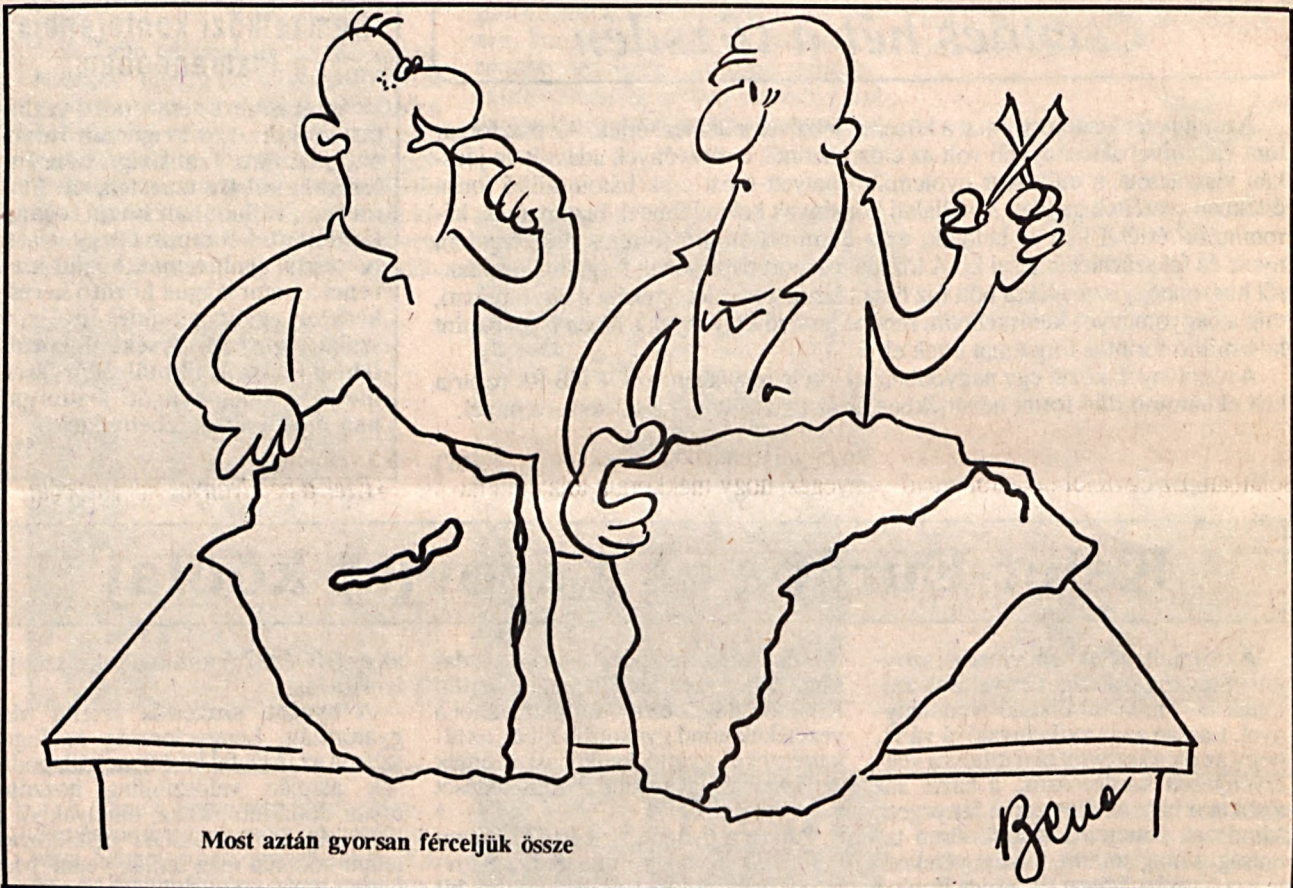
Megszívelendő nyugatnémet sajtóírókat néz, hogy az alaposág, a pontosság minden esetben többet ér a frissességénél – bár igaz, a nyugatnémet sajtó ismerői kapásból tudnak sorolni számos esetet, amikor ez az elv nem érvényesült...

Betartják viszont az NSZK-ban azt az elvet, hogy a sajtó munkájához minden információt minden illetékes köteles megadni – a sajtó munkatársai ugyanis szolgálatot teljesítenek, a nyilvánosságot szolgálják. S hogy ne érhesse szó a ház elejét, ők maguk is megteremtik az információszerzés legzökkenőmentesebb módját, egy egészen speciális intézménnyel, a nyugatnémet sajtóértékelő elnökséggel, amelynek 300 Bonnban élő tudósító nyugatnémet újságírótagja van. A heti háromszor megtartott sajtóértékelőkre az elnökség a legmagasabb politikai szintig bezárólag hívja meg a megkérdőjelezésre kizemelt személyt, akinek a meghívást enyhén szólva nem illik visszautasítania.

A sajtószabadság alól is vannak kivételek, persze. Vannak állami titkok, vannak olyan érdekek, amik a tájékoztatás szabadsága fölé helyezhetők. Felhozhatók régi, II. világháborús példa, amikor a partizánállás időpontját az újságírókkal tudatták ugyan, ám az érthetően nem volt publikus. Mai, s az előadókra való tekintettel német példa: aligha lenne célszerű súlyos gazdasági károkat okozni azzal, hogy a tervezett valutaunió részleteit, a bevezetés időpontját, az átváltás arányát (nem a találgatásokat, a fix döntést) nyilvánosságra hozzák. Emellett vannak olyan iratlan szabályok, amelyek az újságíró is sok mindenre kötelezik: például semmiképpen nem használhatja ki saját előnyére azt, hogy ő több információhoz férhet hozzá. Igaz, a nyugatnémet sajtóigazolvány pusztán felmutatása is feljogosítja ilyesmire, mert a kártyácskán félreírások és magyarázások elkerülése végett szerepel az ezt tartalmazó mondat.

Hogy mennyire vagyunk ettől messze, vagy mennyire vágyálom ez még nekünk – erről persze lehet vitatkozni. Nyugatnémet tanácsadóink bizakodnak – és mi tagadás, az ő tanácsaikon nem is fog múlni a siker...

Szászi Júlia (MTI-PRESS)

Most aztán gyorsan férceljük össze

A hétfő reggeli francia lapok egy része még csak röviden tudósít a magyarországi választás második fordulójának első eredményéről, de a Le Figaro már terjedelmes tudósítást közöl Antall József nyilatkozatával. A lap címlapján, induló anyagként jelenti be, hogy „Magyarországon a jobbközép győzött” a kommunisták 43 éves hatalma után. A jelentés azt írja, hogy a választáson győztes Magyar Demokrata Fórum vezetője, Antall József „már miniszterelnökként viselkedik, közölte, hogy kész találkozni Gorbacsovval és koalíciót akar alakítani két kisebb partnerével, a kisgazdapárttal és a kereszténydemokratákkal”.

Antall József, akit a lap be is mutat olvasóinak, nyilatkozatot adott a Le Figaro munkatársának. Külpolitikai célkitűzéseiről elmondotta: azonnali feladatnak tekinti, hogy Magyarország csatlakozzék az európai integrációhoz, távlati célként maga elé tűzve az EGK tagságát. Ugyancsak cél az, hogy előremozdítsák egy európai biztonsági rendszer létrejöttét. „Magyarország európai törekvései nem ellentétesek azzal, hogy jó viszonyt tartunk fenn közvetlen szomszédainkkal, természetesen a Szovjetunióval és mindazokkal az országokkal, ahol tiszteletben tartják a magyar kisebbség jogait” – mondotta. A VSZ-tagság fenntartásáról kijelentette: a Kelet-Európában bekövetkezett fejlődés komoly mértékben megkérdőjelezi a szerződés létét s így a

kérdést ebből a szemszögből kell megvizsgálni.

Kormányzati programjáról szólva Antall József kijelentette: a privatizálást „a lehető leggyorsabb ütemben kell megvalósítani, de meg kell őrizni Magyarország nemzeti érdekeit”. „A folyamatnak ellenőrzöttnek kell lennie. Ösztönzőleg hathat ránk az, ami Nagy-Britanniában és Franciaországban történt, de a nyugat-európai államosítások megszüntetését nem lehet összehasonlítani azzal, ami Magyarországra számára szükséges” – mondotta. A lap kérdésére válaszolva úgy vélekedett, hogy a magyar tőke egyelőre nem tud versenytársa lenni a nyugati tőkének a privatizálásban. „Mindent meg kell tennünk, hogy ösztönözzük a tőkés rendszert Magyarországon, helyreállítsuk a bizalmat, növeljük a vállalkozó kedvet. De a külföldi tőke beruházásait rend-

kívüli fontosságának tekintjük” – idézi a Le Figaro az MDF elnökének nyilatkozatát.

A francia üzleti körök lapja, a Les Echos is külön cikkben foglalkozik azzal, hogy Magyarországon „a piacgazdaság győzött a választáson”. A lap szerint az új kormányzat elsődleges feladata a gazdaság privatizálása lesz, de „nem mindegy, hogy milyen áron”, s a győztes pártok, amelyek a gazdaság terén rendkívül súlyos terheket örökölnek, ellenzik azt, hogy a magyar nemzeti vagyont ellenőrizhetetlen módon, a külföldi spekulánsok hasznára számolják fel. A cikk elemzi a privatizálás várható szociális kihatásait is: egyes üzemek bezárását, a munkanélküliséget, a szegénység növekedését, megjegygyezve, hogy a most kialakulóban lévő európai újjáépítési és fejlesztési banknak számolnia kell majd ezekkel a problémákkal.

A választások konkrét eredményéről szólva a lap úgy látja, hogy „a magyar választók kevésbé érezték motiválva magukat” a második fordulóban, s ez a magyarázata annak, hogy nagy számban maradtak távol a szavazástól. A legfontosabb kérdés, a kommunizmus rendszerének elutasítása ugyanis már az első fordulóban kiderült. – Hasonlóképpen vélekedik terjedelmes budapesti tudósításában a Libération is: a lap szerint a szavazás „kedvetlen” volt, s a lelkesedés messze elmaradt az első fordulóban tapasztaltaktól.

„A halból lehet levest főzni, de megfordítva...?”

Exkluzív interjú Tömpe István miniszterelnök-helyetttel

Az állami vagyon védelmének és hasznosításának, közelebbről a privatizációnak a rendkívüli horderejét hivatott hangsúlyozni a tény: az Állami Vagyonügynökség vezetője miniszterelnök-helyettesi rangban végzi tevékenységét. A magas posztra március elsején 212 szavazattal választotta meg az Országgyűlés Tömpe Istvánt, aki addig pénzügyminiszter-helyettes volt. Kinevezése után Tömpe István exkluzív interjút adott az MTI-Press szerkesztőségének.

Hosszas előkészítés után, és most is csak részlegesen állt fel az Állami Vagyonügynökség. Mi ennek az új intézménynek a feladata?

– A vagyonügynökség az állam privatizációs karja. Feladata olyan ügyek kiválasztása, amelyek révén javul a termelékenység, növekszik a foglalkoztatottság, emelkednek a bérek, vagyis korszerűsödik a gazdaság szerkezete. A hozzánk érkező kívánalmak, tervezetek közül az ilyen követelményeknek megfelelőeket választjuk ki, és támogatjuk.

Ezzel szemben számos vállalatnál atól tartanak, hogy a vagyonügynökség mindenekelőtt a spontán privatizációnak kíván gátat szabni, s ebből a célból az első dolga az lesz, hogy az önkormányzót vállalatokat, vagy azok egy részét átsorolja államigazgatási irányítású vállalatokká. Indokolt ez az aggodalom?

– Ilyen átsorolásra a jogköröm nem terjed ki. A következő parlament fogja megválasztani az Állami Vagyonügynökség igazgató tanácsát, és ez a tanács dönt majd arról, hogy egyáltalán milyen alapon lehet önkormányzót vállalatot államigazgatási irányítás alá helyezni. Itt meg kell jegyezni, hogy bár kinevezésem öt évre szól, az első természetes alkalommal, ami előre láthatóan szeptember végén lesz, bizalmi szavazást fogok kérni magammal kapcsolatban. Ez egyfelől magától értet-

dő gesztus az új parlamentnek, amely esetleg mégsem engem kíván ebbe a funkcióba. Másfelől kötelezőnek érzem az ügy szempontjából is, mert képtelenségnek tartom, hogy valaki ideiglenesen árusítsa az ország vagyonát. Nem mondhatom komolyan a külföldi partnereknek, hogy én most aláírok ugyan valamit, de majd jönnek utánam mások, akik vagy jóváhagyják, vagy nem.

Ami megnehezíti, vagy legalábbis elodázza azt a nyilvánvaló feladatát, hogy új, részben külföldi tulajdonosokat keresen bizonyos állami vagyონrészek számára. Ez a helyzet netán arra készteti, hogy a lehetséges belföldi tulajdonosokat kutassa, s ezzel a hazai polgárság kialakulását segítse elő?

– Ebben a tekintetben a nacionalista jelzőt is vállalom. Am úgy gondolom, hogy mindenekelőtt a vételi lehetőségeket kell meghatározni.

Annál is inkább, mert idáig meglehetősen ötleterű volt az, hogy mely cégek alakultak át gazdasági társaságá, míg más országokban, ahol széleskörű privatizációt folytatnak, elsőként kizárták a gazdaság bizonyos területeit, vagyis meghatározták, hová nem mehet be a külföldi tőke.

– Mi is így fogunk eljárni, de magatartásunk politikai alapjait az új kormányknak, az új parlamentnek kell meghatározni. Erős, határozott kormány nélkül a vagyonügynökség aligha juthat eredményre. A tilalmat illetően a kereskedelmi bankokat hoznám fel példaként, amelyek állami részvényeit ma sem szabad eladni. El kell azonban dönteni, hogy az állam a maga tulajdoni hányadával kíván-e hatni, vagy valamilyen regulatív módon. Ha ugyanis az állam többségi tulajdonos a kereskedelmi bankokban, akkor azzal bármint opponálhat. Viszont, ha úgynevezett arany részvényei vannak, ha vétőjoggal rendelkezik, akkor nem lényeges, hogy mekkora a tulajdoni há-

nyada. Ez különösen fontos ügy Magyarországon, ahol a hitelezők és a hitelet igénybe vevők összefonódtak: a bankok azoknak adják a hitelt, akik részben a tulajdonosaik. Ha csökkentjük az állami tulajdonlás arányát, akkor igen sok külföldit kell beengedni a kereskedelmi bankokba, és a mellékszolgáltatásokban – például a hitel-szerződéseket – meg kell őket versenyeztetni.

A bankok csak viszonylag alacsony profitrátát ígérhetnek. Így is kelendők lehetnek a részvényeik?

– Igen, mert a bank bombabiztos üzlet. Összesen három nagy kereskedelmi bankunk van, és 30–40 azon külföldi bankok száma, amelyekről rendszeresen veszünk fel hiteleket. Reálisnak azt tartanám, ha ezek számára hirdetnénk meg a részvényvásárlási lehetőséget, amelyek így kis tulajdoni hányadokhoz jutnának, de azokkal is ellenőrzés alatt tartatnák egymást.

Hogyan viselkednek most az ipari és a kereskedelmi vállalatok, amelyek eddig féltelmentesen tempóban törekedtek a spontán privatizációra? Dermedten várják, miként lép majd a vagyonügynökség?

– Ellenkezőleg: tömegesen küldik leveleiket, szándékaikat, elképzeléseiket. Ebből a szempontból a vagyonügynökség felállítása rendkívül sikeresnek minősíthető. Beadványaikból ugyanis kitűnik, miként viselkedtek volna, ha a vagyonügynökség nem jön létre.

Miként viselkedtek volna?

– Azt kívánják, hogy ha eladják a vállalatot, akkor a vételár folyhassék vissza hozzájuk. Bár nem azért tartanak bennünket, hogy kiraboljuk az iparvállalatokat, de mégsem tartom magától értetődőnek, hogy annak aki elad valamit, azonnal vissza kell kapnia a vételárat.

Ezek a beadványok nem azt céloz-

zák, hogy a vállalatok előre bebiztosítsák magukat: átalakulásuk ellen a vagyonügynökség nem fog vétőt emelni? Hiszen a vétőjogot már most, az igazgató tanács felállítása előtt is gyakorolhatja.

– Az ilyen kísérleteket vétkes ingerültséggel szoktam visszautasítani, mert azt gondolom, hogy ezeket az ügyeket nem előre kell elintézni. Meglehetősen kemény vitám volt például a TVK igazgatójával, Tolnai Lajossal Pét ügyében a televízió Napzárta című adásában, de ez nem akadályozott meg bennünket abban, hogy baráti hangnemben folytassuk a vállalat ügyének tárgyalását. Nagyon fontos tudni, és nem szabad egy pillanatra sem feledni, hogy a privatizáció igen súlyos összegeket, milliárdos vagyonekat érint.

S, ha szabad megjegyezni, ezeken a vagyonekon durva marakodás folyhat a pártok, illetve a társadalom rétegei között.

– Olyan ez, mint ahogy Bagira beszélt A dzsungel könyvében: ez a nedves, ellenállhatatlan szag, a dzsungel szaga, ami mindekit megindít. A pénz a dzsungel szaga. Ezért nem biztos, hogy a párdúcokat kell lelőni. Lehet, hogy a vasútépítőket. Sokan úgy vélekednek, hogy rengeteg magyar vállalatvezető hazudott, csalt, lopott. Én azt gondolom, hogy ez nem így van, a magyar vállalatvezetők nagyobb része becsületesen gondolkodik. Hatalmas vágy, remény, akarát van bennük, és jó értelemben képviselik a saját érdekeiket.

Mások szerint viszont szerepvárral küzdenek, amikor menedzseri és tulajdonosi voltak összekeverik.

– Szerintem ez nem szerepvárral. Jó dolog, hogy van motiváció, hogy ezek az emberek úgy gondolják, hogy tenniük kell valamit. Látják, hogy a privatizációnak a vállalatcsinálás az egyik fő módja. Ezt akkor is meg kell becsülni, ha etől függetlenül vannak hatalmas nézeteltérések, eltérések a valós

értékektől, és korrupcióra utaló hírek is akadnak. A tennivágyás jelentős társadalmi érték. Egy jól felkészült társadalmi rétegről beszélünk, amelyből a holnap tőkései is ki kerülhetnek.

– A spontán privatizáció sok salakot is felszínre hozott.

– Lehetséges széles körű privatizáció salaktól mentesen? Magyarországon olyan mértékű államosítás történt, amelyet aligha lehet tisztán korrupció nélkül visszacsinálni.

– Hadd idézzem Tardos Mártont, aki már jóval korábban megfogalmazta, hogy az államosítás olyan csapda, amelyből nincs tiszta kivezető út.

– Én meg azt mondom: a halból lehet levest főzni, de megfordítva... A nagy kérdés az, hogy milyen ütemben lehet privatizálni. A privatizáció első sorban denacionális, vagyis az állam szerepének csökkentése a tulajdonlásban, de azt, hogy kié legyen a tulajdon, csak megfontoltan, lassan, próbálkozásokkal és kivárással lehet eldönteni. Ha nem úgy járunk el, hanem hisztérikusan kapkodunk, akkor hasonlóan súlyos hibákat követünk el, mint amilyeneket az államosítás során elkövettek.

– Engedjen meg egy terminológiai észrevételt. Privatizációról beszélünk, holott privát, azaz magánszemély jobbra nem is jut tulajdonhoz, hiszen az új tulajdonosok majdnem tisztán állami vállalatok, állami intézmények, vagy azok társulásai. Nem félrevezető ez?

– Fontos kérdés, amit feltesz, de úgy gondolom, valami módon mégiscsak nevet kell adni a dolgoknak. Emellett az a gazdasági társaság, amelyik függetlenedik a tevékenységtől, és a tőkére, a tőke hozadékára koncentrál, ha nincs is magántulajdonban, akkor is merőben más érdekelté válik, mint az állami vállalat, amelyet valamelyik minisztérium irányít. A privatizáció kifejezésben valóban benne van, hogy magán, de ebben a történelmi folyamatban nyilván a magántulajdonosok is meg fognak jelenni.

– Gondolom, ez a privatizáció valódi célja.

– Én két vonatkozásban jelölöm meg a privatizáció célját. Helyrebillenteni a társadalom szerkezetének egyensúlyát, és javítani a gazdaság hatékonyságát.

Gál Zsuzsa

Milyen kapitalizmust akarunk?

A magyar gazdaság a jelenlegi szerkezetében, működési elveivel és még ehhez képest is torzult gyakorlatával tovább nem tartható fenn. Ebben nagyjából egyetértenek a laikusok, a szakértők és a pártok is. Innentől jönnek a nehézségek. Milyen legyen az új magyar gazdaság? Egyáltalán milyen lehetőségeink vannak? Igen figyelemre méltó és nagy helyismeretű tanúsított cikkét közölte a bécsi Die Presse Gunther Tichy professzortól, a grazi egyetem tanárától a kelet-európai államok gazdasági illúzióiról, és a realitásokról. Kijózanító olvasmány, annál is inkább, mert a politikai fordulatot lassan magunk mögött hagyva, egyre fenyegetőbb tornyosul elénk a gazdaság romhalmaza, amit bizony a legfejlettebb demokrácia sem tud egy csapásra elvarázsolni.

Tichy professzor szerint a kommunizmus végeredményben a fogyasztói javak hiányán bukott meg, következésképpen Kelet-Európában most mindenki a teljes piaci szabadság megteremtését követeli. Ebben beleértik a telefon, a vízellátás, az egészségügy mielőbbi piacosítását is, továbbá a központi munkerő- és konjunkturpolitika, sőt a szociálpolitika erőteljes korlátozását, ez utóbbit különösen, hiszen az csak, úgy mond, a lustákat védi. „Mindez szépen cseng a világtörténelem heroikus pillanataiban, és elfogadható is, ha egymás mellé állítunk egy Trabantot és egy Golfot, vagy Mercedest, ha a Kelet és Nyugat közti jövedelmek különbségeket nézzük, vagy összehasonlítjuk a környezet állapotát” – írja a grazi professzor. Csakhogy – hívja fel a figyelmet – a VW-Művek nem magánszemély, hanem a német állam tulajdonában van, a jobb környezeti viszonyok Nyugaton pedig a sokkal szigorúbb állami előírásoknak köszönhetőek.

Sokat emlegetik manapság nálunk az angol példát, a sikeres thatcherizmust, mint követendő utat. Erről így ír Tichy professzor: „A kiterjedt piacgazdasági rendszer ellenére talán Angliában nem léteznek ugyanazok a problémák, köztük a nehézkes döntési mechanizmus, az elavult iparszerkezet, és a korszerűtlen kísérlet a munkanélküliség, a lakosság széles rétegeinek elszegényedése és növekvő jövedelmi differenciák ellenére mind a mai napig nem vezetett az iparstruktúra szanalásához”.

Tichy professzor hangsúlyozza, hogy a piac önmagában nem csodaszer. Különösen a kelet-európai országokban nem. A kielégítő gazdasági fejlődéshez a piaci árak mellett elsősorban a vállalkozók hiányoznak, akiket azonban a reformok nem tudnak elővarázsolni. Tudomásul kell venni, hogy ezekben az országokban a vállalkozók több nemzedéke egyszerűen kimaradt, és vannak olyan országok, országgrészek, ahol ez a fajta életvitel sohasem volt elterjedt.

Végezetül a szerző felteszi az úgymond kellemetlen kérdést: hogy egyáltalán szanalható-e az elkövetkező években e térség országainak gazdasága? A termelési szerkezet mindenütt felbomlott, a gyárak elavultak. A tömegek azonnali jobb ellátást követelnek, ehhez azonban hiányoznak a modern termelőeszközök, vállalkozók, szakemberek.

Es végül néhány olyan megállapítás, amely a történelem firtora folytán most egy nyugati tudóstól származik – keleti kollégáinak címezve: „A kapitalizmus sikerei mindenütt azon nyugszanak, hogy ezek az országok szociális piacgazdaságokká alakultak át. A próbálkozás, hogy Nyugaton, vagy Keleten a hatékonyság előnyei kedvéért a „szociális” elemet eltüntessék a piacgazdaságból, mindezt nagyon hamar társadalmi instabilitáshoz vezethet. A kommunizmus és a tervgazdaság összeomlott – a kapitalizmus a szociális piacgazdaság formájában fennmaradt. A szociális piacgazdaság nem tökéletes rendszer, még csak nem is jó rendszer – egyszerűen csak nincsen jobb.”

P.É.

Szakmai körökben általános az a vélemény, hogy nagyon kicsi nálunk a megtakarítási hányad. Kicsi abban az értelemben, ahogy az ország vezetői, mindenekelőtt a bankárok szeretnék. Az emberek nem takarítanak meg forintot, és nem teszik azt a bankba. Miért? Mert több eszük van annál. Ma az a legkevésbé hatékony megtakarítás, amit az emberek betesznek a bankba, vagy amin értékpapírokat vásárolnak. Mi a jó megtakarítás? Mindenekelőtt a lakás és a nyaraló vagyis a családi ingatlan. Ezeknek az ára lépést tart az ár-emelkedéssel, azon túl, hogy használják, drágán bérebe lehet adni, ha meghaladja a családi igényeit.

Egyelőre szűk határok között – de jól jövedelmez a kisvállalkozásba való befektetés is. Ennek a beruházási célnak igen biztató a jövője. Amíg a nagyvállalatok ma legalább kétszer akkora súlyt képviselnek a gazdaságban, mint amire szükség volna, a kis- és középvállalatokban évtizedekig krónikus lesz a hiány. Ebből fakadóan a nagyvállalkozásokba fektetett tőke hozadékát évtizedeken keresztül messze a kisvállalkozásoké mögött kullog majd. A legrosszabb befektetés azonban a bankbetét. Ez nemcsak azért rossz, mert a bankok pénzének nagy többsége eleve kis jövedelmet biztosító nagyvállalatokban van, de azért is, mert a bankok még nagyon éhesek, nem elégednek meg átlag körüli jövedelmezőséggel. A lakossági pénzmegtakarításokat teljesen aláasta a pénzügyi kormányzat azzal, hogy megadóztatja a kamatjövedelmeket. A rövid-

Tanuljanak végre a kioktatók

látó bürokraták csak azt nézték, hogyan tehetnek szert néhány újabb milliárdra, de azt nem, hogy ezzel idővel elvesz ennek az adóztatási forrásnak az alapja. Az előbbieket szerint már eleve nem biztosítanak a bankkamatok versenyképes jövedelmet, hát még ha meg is adóztatják. Akik bevezették a kamatok adóztatását, most csodálkoznak azon, hogy kevés a lakosság pénzmegtakarítása.

A lakosság azonban takarékosabb mint valaha. A lakossági vagyongyarapodás nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő. Erről meggyőződhet az, aki utazik az országban. A családi házak és nyaralók lázasan épülnek. De nemcsak erre jut a megtakarított jövedelemből. Ez elmúlt év során 50 ezer, az átlagosnál sokkal igényesebb és drágább autót hoztak be a gazdagabbak, hűtőszekrényt, televíziót, videót, személyi számítógépet a szerényebb jövedelműek. Nincs rá adatunk, hogy hány százmillió dollárt költöttek el a megtakarított pénzükből. Meg vagyok győződve, hogy ennek ellenére ma több deviza van a lakosság birtokában, mint a világutlevél bevezetése előtt volt. Ez nem megtakarítás?

Hogyan kell pályázni?

A pályázat kis- és közepes méretű vállalkozásnak tekint minden olyan egyéni és társas, jogi és nem jogi személyiségű vállalkozást, amelynél a munkaviszonyban állók száma kisvállalkozás esetében – éves átlagban – nem haladja meg a 60, közepes méretű vállalkozás esetében pedig a 150 alkalmazottat.

A bankok az alapítványtól pályázat útján nyerhetik el a hitelt. Mégpedig azok, amelyek vállalják, hogy a kedvezményes forrást – és az ehhez kapcsolódó saját banki forrást – a pályázat feltételei szerint kis- és közepes méretűnek minősülő vállalkozásokhoz helyezik ki.

További kívánalom, hogy az alapítványtól kapott hitelforrással legalább azonos összegű saját hitelforrás álljon a pályázati felhívásban érintett vállalkozói kör rendelkezésére.

Saját hitelforrásnak minősül az MNB által a magán- és kisvállalkozások élénkítésére rendelkezésre bocsátott refinanszírozási hitelkeret igénybevétele is.

A bankok a hitelkihelyezés garanciájaként csak a fejlesztés keretében beszerzett, a vállalkozás vagyonát képező eszközöket terhelik jelzáloggal, illetve zálogjoggal.

A vállalkozónak a vállalkozásban nem működő magánvagyónára jelzálogot, illetve zálogjogot nem köthet ki.

Hitelt csak az új, induló vállalkozások álló- és fogyóeszközeinek fedezetére, valamint a már működő vállalkozások beruházásaira lehet adni.

A bankok által a legfeljebb 60 embert foglalkoztató kisvállalkozások részére nyújtott hitel összege nem haladhatja meg az évi 30 millió forintot, a legfeljebb 150 fős közepes méretű vállalkozások esetében pedig a 80 millió forintot.

Hitelkérelemkor a vállalkozásnak tudnia kell, hogy a fejlesztéshez szükséges forrás legalább 25 százalékát saját erejéből, saját eszközeiből kell előteremtenie.

Saját erőnek minősül a vissztermentesen kapott, egyéb forrásból finanszírozott támogatás is.

Kopátsy Sándor

László Lajos

Jel II.

Arca verejtékezik, hirtelen felrántja az ingét.

Hátrál? Maga nem tehet róla! Akik tehettek, már nem élnek. Csúnya seb, tudom, de viselnem kell, jel ez. Emlék, amitől már csak a föld szabadít meg. Meg az emlékektől is...

A magas, hajlott hátú férfi, hátsó portán lakik, a felesége ebédet főz, sültgymaillat lepi el a konyhát, ő beinvitál a szobába, a kövérkés asszony gondterhelten néz utánunk, talán nem örül, hogy a férje a több évtizedes sebekről beszél, de hát viseli a jelet, nem tagadhatja le.

Mi senkit se bántottunk. A kisbórá kidobolta, hogy menni kell robotba. Hát... A front előtt öt nappal vetkőztem ki az egyenruhából, mondom, nehogy zaklassák a családot, leszolgálom azt a néhány napot.

A többi már ismert. Ha ez a seb nem keletkezik rajtam, legalább öt esztendő t kintlődként. Így meg... betevő falatunk se volt, amikor két év után hazajöttem. Dolgozni se mehettem másfél évig. Ha most elővenném a katonaképeket, azon egy erős, vállas férfit látna, ez voltam huszonnégy éves koromban.

Dehát kint, Katyevkában, a láger deszkája jeges volt. Jó, hogy velem volt a télikabátom meg egy silány pokróc, azokat átterítettem magam alá, különben már bányába se mentem volna. Már kifelé többen meghaltak a vagonban, mert éhezünk, szomjazunk, a gyengébbeket elkapták a tífusz, s aztán csak kilődítettek őket, főleg amikor már kint jártunk valahol Romániában, ők se kaptak sirt, meg azok se, akik kint az első hónapokban hunyták le a szemüket. Aztán már kicsit jobb lett, püccseket eszünk, szalmát, szénát szerezünk, lefedjük ruhával, jó derékaját csináltunk magunknak. Nagyon is ránk fért, sokat kellett dolgozni, hogy megkapjuk a fejadagot, a hatvan deka kenyeret, én rendszerint megkaptam a kilót, mert 150 százalékra teljesítettem. Mondták is, te sváb, te aztán tudsz dolgozni! – Minden voltam a katyvkai bányában; fás, csillós, vágár, szállító. Kérem, én cselédként vonultam be katonának, a munkát nem kerülhettem el, tízenkét éves koromban már ökrökkel szántottam, s mikor bevonultam a magyar hadseregbe, gőzgéppel dolgoztam. – Meglepődött? Igen, a magyar hadseregben szolgáltam én, mégis a bűnösök közé soroltak.

Pedig legfeljebb az volt a bűnöm, hogy Auth Györgynek hívnak, meg, ki tudja... Lehettem volna jó pénzért német katona, egy őrnagy, amikor Szombat helyen szolgáltam, behívatott és fölajánlotta, hogy lépjek át a német hadseregbe, hamar elérhetem a tisztifokozatot, sok márkát kapok. A családról is gondoskodnak, míg én kint harcolok a fronton. De én mondtam; őrnagy úr, nekem eddig jó volt a magyaroknál, senki se bántott, a családomnak megvan a megélhetése, én majd rövidesen leszerelek és visszamegyek az uradalomba, cselédnek. A tiszt nemcsak meglepődött, hanem elcélódott is. Maga cselédnek? Egy eszes ember? Mondom, mindnyájunk valakinek a cselédje, csak ezt nem hangoztatja, én pedig megvallom, hát ez a különbség közöttünk, ha Isten megáldja! – Ilyen előzmények után mikor hallottam, hogy a front közeledik a falumhoz, megszöktem a csapatomtól, valahol az Alföldön húzódtam a front, de aztán Batánánál átjötték meg itt Mohácsnál is a szigetet. Hallottam a hírt, s tudtam, ha a Dontól idáig átjötték, a Duna se lesz akadály. Így aztán csaknem a karjukba futottam, dehát a szőlőhegyen kivetkőztem, s otthon meghúzódtam, karácsony felé eljöttem a pincéből. Néhány napig voltam a családommal. Az asszony és egy másfél éves gyerek; ez jelentette a családot.

Na, de ami leginkább megrázott akkor; abból már rosszat sejtettem; a „kikeresztelkedett” svábok, vagyis akik magyarsítottak és a községházán, az iskolában, avagy a Hangyánál dolgoztak, ezek beléptek a nyilasokhoz. Ezek intézték, hogy kit vegyenek fel a robotosok listájára. Nem tudom, hogyan kaptak nemzeti színű karszalagot meg puskát. Egy olyan sváb ember jött értünk, hogy gyerünk. Mohácsra kísérték bennünket, onnan Alsónyék, Batasték, Baja és aztán Katyavka.

Én ott megkerestem a havi másfélszer rubelt is, több pénzem volt, mint a faluban élő oroszoknak, csak hát, mit csináljak vele? Pálinkát vegyek? Nem szerettem az italt. Kenyeret meg nem kaphattunk, azt jegyre adták, a húst ugyancsak. Nem is dohányoztam. De érdeklődtem, nem lehetne-e hazaküldeni a pénzt, mert a feleségem biztosan nélkülözik. Nagyot néztek, összedugták a fejüket, mormogtak, aztán mondták; nyet, ez nem megy. Hát ha nem, akkor nem. Amikor egyszer kiszöktem

a faluba, elosztottam ötezer rubelt olyan szegényeknek, akiknek valakijük meghalt a fronton, vagy éppen betegség miatt rongyolódtak el. Így aztán nyolc család áldotta a nevemet.

Mégis, a sors nem kedvezett nekem. Egyik műszakon a csille kerekre lecsúszott a sínról, én meg egy doronggal vissza akartam emelni. S ahogy említettem, volt bennem erő. Már majdnem sikerült is, amikor valami nagy vijjogásra lettem figyelmes, egy pillanat volt az egész, de ahhoz elég, hogy a csille megbillenjen, én meg alája kerüljek. Hát... volt nagy riadalom. Iszonyú fájdalmat éreztem; tüzes lángnyelvek csaptak fel a szemem előtt, aztán nagy sötétség borult rám. Egy civil kórházban ébredtem fel, ahol közölték velem, gyomorműtét lesz, talán a beleimből is le kell vágni valamennyit. Kábult voltam és csak nagy gyengeséget és tompa fájdalmat éreztem. Megoperáltak. Mikor felnyitottak, kiderült, szinte a teljes belső részem megsérült, még a tüdőm is. Így aztán igencsak lebegett fölöttem a halál. Akiknek segítettem, sorban jöttek látogatni. Emlékszem, az egyik hozott egy süvegcsukrot, ezt volt neki otthon, a tanító mondta neki, hogy a cukor tápláló. Nekem adja... Persze, visszaküldtem, adja a gyerekeinek, nekem már úgyis mindegy. Elkészültem, hogy nem látom meg már ezt a szőlőhegyet.

Na, így egy pohárral, többet úgyse adok, ugye finom, csupa olaszrizling, a legnemesebb fehérbor, királynője a boroknak, a kadarka pedig a királya, amit Szekszárdon termelnek leginkább. Nem tudom hogyan, de három hónap után elhagyhattam a kórházat. Igaz, negyvenhat kilót mutatott a mérleg, amikor ráálltam, s amikor otthon levetettem a katonaruhát hetvennyolc voltam. Istenem, milyen sors volt az! Na de hát...nem szeretek én annyit beszélni a szenvedésekről, főleg azért nem, mert akkor érzem is azokat. Beszéljünk másról...

Szép ez a domb? Sose hittem, hogy itt lesz szőlőm. Mikor a téesz megalakult, én is beléptem, a nagyüzem nekem nem volt olyan idegen, mint a gazdáknak. És...nekem mindig összejött valami fölösség, még a Rákosi időben is. Gyűjtöttem a pénzt, akkoriban parcellázták itt az uradalmi szőlőt, abból vettem ezt a hatszáz négyszöglet. Itt megterem nekem a borom, a zöld-ségfélé, a fűszerék, tehát ami a konyhára kell, a többi meg... A fiam, most

negyvenhét éves és tanár, a lányom harminchét és óvónő. Az unokáim tölem meg a feleségemtől tanultak meg németül, mert a gyerekeim gyengén beszélnek. Kimaradt több mint két évtized, amikor játszva megtanulhatták volna az anyanyelvüket.

Mondja, nem szomorú az én sorsom? Huszonnégy éves korom óta bújáltam meg bűnhődtem. De még soha senki se mondta, mit vétkeztem. Igaz, én se gondolkodtam ezen, de alighanem ha napokig töprengnék, akkor se jönnék rá, miért kellett nekem inkább bűnhődni, mint azoknak, akik a zsidókat bántalmazták, az oroszokkal rémítették az embereket? Én nem politizáltam és mindenkit becsültem. Na de hát, miért azok szenvedjenek, akik gonoszok?! Látja, megint a témánál vagyunk, nem is tudom, hogyan lehet ez. Vagy... Talán a seb? De hát ez már jobban nem gyógyul meg! Ez a forradás meg a fájdalom nem tűnik el! Az egyik tüdőmet lekapcsolták, azért zihálok én annyira! No de, nem haragszom senkire! A békém, az a belső, többet ér, mint a bosszú. Meg olvastam a Bibliában a mondatot: Enyém a bosszú, és én megfizetek! – Tudja milyen jó érzés, amikor az ember le tudja győzni az indulatait? Ha erre a forradásra nézek, például mosakodáskor, öltözködéskor, mindig látom magam, ott a sötét bányában a földön a robosztus csille alatt. Igen, látom magam! És akkor valami hirtelen fény megvilágítja a lelkeket, megszűnik a sötétség, és nyugalom, bizakodás tölt el. S valami nagyon jó érzés! Hogy ezen is erőt vehettem, habár nem a magam erejéből. De legalább elfogadtam annak a segítségét, aki engem gyerekkorom óta gyámolított. Arva voltam, amikor kijártam a hat elemit, már cselédnek kellett mennem, de mindig valami nagy nyugalom volt bennem, nem vagyok magamra hagyva. Amiket vittek bennünket kifelé, férfitársaim sirtak, mert úgy érezték, magukra maradtak. Elszakították őket a családtól, az otthonától; lelkileg megsemmisültek. Én meg emlékeztem arra, hogy megmondatott: Én mindenütt ott vagyok, s vigyázok övéimre... Ez adott erőt, s ha dideregtem, ha lökdöstelek, ha tuszkoltak, ha éheztem és hajszálon múlt az életem, tudtam, hogy az a hajszál valakinek a kezében van, aki nemcsak a mezők lilomaira visel gondot, hanem rám is. Valamennyiünkre, akik erre nem gondolnak, azokra is. Így már más volt minden. Hosszú volt a nagypéntek, az igaz...

A hazatértemmel se volt vége. Igaz,

hogy magamhoz ölelhettem a feleségemet, a gyerekeimet, de munkaképtelen voltam. Aki 1948-ban élt, az tudja, mit jelent ez. Senki se nyújtott segítséget, mert mindenki bizonytalan volt, akik itthon maradtak, még állampolgárságuk se volt, törvényen kívüliként éltek, bárki akármilyen csínálhatott velük, nem volt aki szóljon az érdekükben. Én meg nyomorult voltam, a feleségem egy istállóból átalakított házacskában lakott. Ez volt az. De akkor nem így nézett ki! Másfél évig kezelték. Egy főorvos a mohácsi kórházban azt mondta, barátom, én meggyógyítom magát, ha pénze nincs, akkor is. Ha soha se fizet érte, akkor is. De én fizetni akartam, mert másfél év után rendbe jöttem. Mentem az orvos lakására, hogyan tudnám meghálálni a jótettét? Hát kérem...amikor befordultam az utcájukba, az a Duna-parttal párhuzamos, akkor vezették el a rendőrök, bilincsbe verve. Elhaladtam mellettük, mélyen megemelték a kalapomat, és köszöntem: Jó napot, adjon Isten doktor úr! – Ő meg rám nézett és szomorúan bólintott. Az volt a vád ellene, hogy lisztet, zsírt, szalonnát meg búzát rejtgetett és az embereknek nincs enni-valójuk. Ezért nincs, írta az újság. Én meg azt mondtam, azért nincs, mert mindent be kell adni. – Hallgass, sutogta a feleségem, téged is elvisznek. Hát...Szekszárdon őrizték abban a nagy hosszú sárga fegyházban. Egyszer meg akartam látogatni, de miután nem tudtam igazolni, hogy a legközelebbi hozzátartozója vagyok, nem engedtek be. Egy kis kenyeret, sonkát vittem neki, visszafelé eldobtam. Három év múlva elvitték valahova az Alföldre rizst termesztetni. Hallottam, hogy brigádvezetővé avanszált, de akkor már én is bent nyomorogtam a térszében. Ötvenhat után hazajött a doktor úr, de rövidesen el is vitték, az elmebetegintézetből temették. A halála évfordulóján elmegyek a mohácsi fogadalmi templomba és az oltár elé térdel: Uram, ha volt vértanú miattad, akkor az orvos az volt, boldogítsd őt mindörökké...

Ő mártír volt. Én is talán, de most megint élek. Van kedvem az élethez, pedig sokszor közel volt hozzám a halál. Kétszer voltam az orvosok kezében. A jelet, ha nézem, s ha rájuk gondolok, akik gyógyítottak, nem tudok azokra se haragudni, akik a sebet okozták.

Részlet a szerző Babits Kiadónál megjelenő azonos című könyvéből

Nemzetiség vagy kisebbség

Wallenberg öröksége

Ki volt Raoul Wallenberg? A név sok ember számára lehet ismerős, de hogy Wallenberg mivel írta be nevét a történelembe, azt már valószínűleg kevesebben ismerik. De biztosan nem felejtette el élete végéig sem az a több ezer zsidó származású ember az ő nevét, akik 1944-ben neki köszönhették, hogy nem hurcolták őket koncentrációs táborokba. Raoul Wallenberg nevét vette fel az az egyesület is, amelyik a Magyarországon élő kisebbségek sorsát, gondjait-bajait igyekszik felvállalni. Az egyesület titkárát kérdeztem az előtűnik álló feladatokról és magáról Raoul Wallenbergről.

Nyírfalvi Károly: – Az egyesület 1989 áprilisában indult útjára, Pécsen. Az alapító okiratunkban az szerepel, hogy az egyesület a kisebbség védelmével foglalkozik, tehát elsősorban az etnikai és egyéb társadalmi előítéletek ellen próbál fellépni. A kisebbség szónak elég tág értelme van, jelenthet etnikai vagy gondolkodásbeli különbséget. Mi minden olyan kisebbséggel próbálunk kapcsolatot felvenni, amelyek iránt úgy tapasztaljuk, hogy diszkrimináció van akár a társadalomban alsó vagy felső rétegeit nézve. Úgy tűnik, hogy Magyarországon megoldott a nemzetiségi kérdés, de a nemzetiségeken kívüli számos olyan kisebbség

van, amelyek jelenleg jogi oldalról nézve nem számítanak nemzetiségnek, mint például a cigánység vagy a zsidóság. Az egyesület ezért vette fel Raoul Wallenberg nevét, mert az 1944-es zsidó deportálás idején példaértékű volt, amit tett a zsidók érdekében. A cselekedeteit, az életvitelét, a gondolkodását éreztük példaértékűnek ahhoz, hogy egy kisebbségvédő csoport felvegye ezt a nevet.

Az eddigi tapasztalatok szerint mennyire jelent valamit az embereknek a Wallenberg név? Mekkora az érdeklődés iránta?

Szerintem a hivatalos sajtóban jóval nagyobb az érdeklődés, mint a közvélemény részéről. Befutottak az irodába olyan levelek, amelyek érdeklődtek az egyesület iránt, és ezekből kiderült, hogy egyáltalán nem tudják, ki volt Wallenberg. Hogy erről ki tehet vagy ki nem tehet, az más kérdés, szerintem alaposan elhallgatták őt.

Szerencsére a tájékoztatói és hírközlési cenzúra már Moszkvában is egyre kevésbé hatékony. Wallenberg sorsáról is több elmélet látott napvilágot. Szerintetek melyik áll legközelebb az igazsághoz? Egyáltalán, mi volt az oka letartóztatásának?

Nagyon eklatáns mondatot olvastam erről egy újságicikkben: tulajdon-

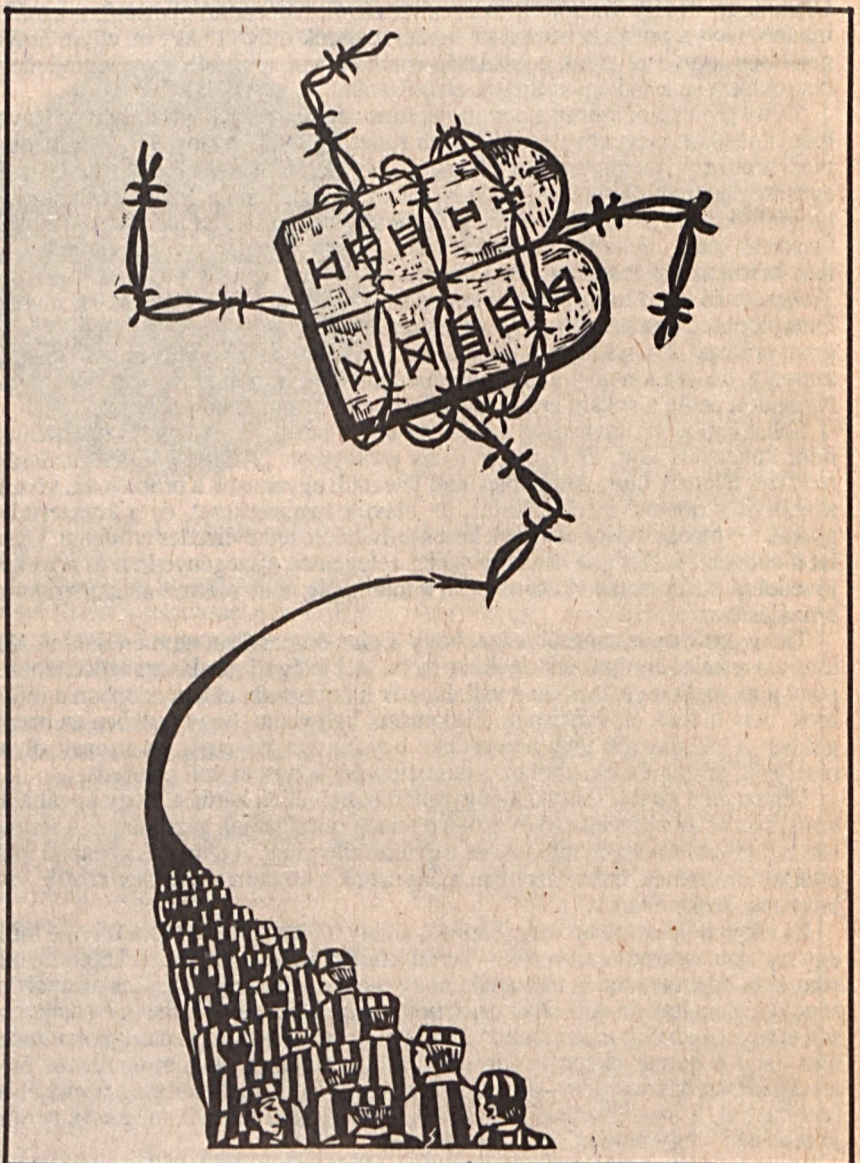
képpen Wallenberg át akarta írni a lehetséges jövőt és ez a szovjet hatóságoknak nem tetszett. Egy csomó félreértés folytán őt amerikai kémnek nézték, és tudjuk, hogy a Szovjetunióban is elég erős volt akkoriban az antiszemita hullám. Azt hiszem, ez is közrejátszott abban, hogy őt eltűntették.

Van-e arra reális esély, hogy Wallenberg netán még mindig él? Legalábbis a svédországi Wallenberg-társaság ez irányban is folytatott kutatásokat.

Reális esély van. Nem is olyan régen találtak egy embert, akiről azt hitték, hogy Wallenberg, de később kiderült, hogy egy régi munkatársa volt, akivel együtt dolgozott még Magyarországon. A család persze – érthető okokból – változatlanul reménykedik abban, hogy objektív és szubjektív okok kapcsán előbb-utóbb előkerül Wallenberg. Ha ez netán tényleg így lenne, akkor ő már nagyon öreg ember lesz és nem tudom, hogy szóra bírható-e.

Elég nehéz elhinni azt, hogy a Szovjetunióban nem maradt fenn semmilyen dokumentum Wallenbergről. Ha vannak ilyen dokumentumok, akkor vajon mi lehet az oka annak, hogy még mindig nem hozzák nyilvánosságra ezeket? Előbb-utóbb tán erre is kapunk választ.

Óvári Zsolt

IN MEMORIAM

Solyom Sándor grafikája

Köszöntjük Leó és Szaniszló nevű olvasóinkat

A görögök Leo- kezdetű személyneveket (pl. Leomakhosz, Leoszthenész) Leóknak becézték. Ez egyébként azonos az említett nevek előtagjával, jelentése: oroszlán. Ezt a rómaiak a latin leo (oroszlán) szóhoz hasonlítva Leo formában vették át. Európában később mind a latinos, mind a görögös forma elterjedt, előbb keresztény névként, később utónévként, egyéni névként.

A Szaniszló név már merőben más tájakról gyökerezik: a szláv Stanislav névből alakult ki. Jelentése: állandó dicsőség. Hogy ennek hány Szaniszló örül, az már más kérdés.

A mai nap névnapjai még: Ariel, Ariella, Gemma, Godiva, Laura, Leon, Leona.

A Nap kél: 05.04 óraker
nyugszik: 18.27 óraker

A Hold kél: 20.21 óraker
nyugszik: 05.03 óraker

Eseménynaptár

Századunk magyar lírájának legkiemelkedőbb alakja, József Attila (képünk) 85 évvel ezelőtt, 1905. április 11-én született Budapesten. Apja a nélkülözések elől kivándorolt, anyját 15 éves korában elvesztette. A szegedi egyetemre iratkozott be,

ahonnan „felforgató” versei miatt kizárták. Bécsben, majd Párizsban az emigrációs irodalommal s hazatérve a munkásszolgálatommal ismerkedett meg. Sorra jelentek meg kötetei (Szépség koldusa, Nincsen apám sem anyám, Döntsd a tőkét, ne siránkozz, Medvetánc, Nagyon fáj). Összes művei pedig 3 kötetben jelentek meg. 1948-ban posztumusz Kosuth-díjjal tüntették ki, emlékére irodalmi díjat alapítottak és minden évben ezen a napon tartják a „költészet napját”.

*

90 évvel ezelőtt született Kassán 1900-ban Márai Sándor író, aki a magyar klasszikus polgárság írójának vallotta magát. Művei közül az Idegen emberek, a Zendülő, Egy polgár vallomása címűeket idézzük. 1945 után emigrált és vezető szerepet vitt az emigrációs irodalomban, ami miatt a hazai párt-irodalomkritika megtagadta. Halála után, napjainkban, elismerték színes irodalmi tevékenységét.

Hűvös nappal

Átmenetileg északon, északnyugaton is erősen megnövekszik a felhőzet, gyenge eső, esetleg hószállingózás előfordulhat. A szél sokfelé megélénkül, főként a Dunánál erős széllelkések is várhatók. A legacsonyabb hőmérséklet -2 fok körül, a legmagasabb nappali hőmérséklet 9, 14 fok között alakul.

Csoda a lakótelepen

Csodával határos módon menekült meg a biztos haláltól hétfőn egy két és fél éves kislány a kelet-franciaországi Vesoul egyik lakótelepén: a kilencedik emeletről lezuhanva egy tűlevelű, puha bokorra esett, és az orvosi vizsgálatok adatai szerint semmi különösebb baja nem lett. A csoda a szerencsés véget ért balesetben az, hogy a telepen alig van fa vagy bokor.

A kis Sebastien Bobillot édesanyja

a konyhában foglalatzkodott. A kislány közben felmászott a szobában nyitva maradt ablak párkányára és kiesett a kilencedik emeletről. 27 méterre zuhant, de amikor a fáról lecsúszva földet ért, saját lábán indult az odarohanó szomszédok felé. A városi kórházban megejtett vizsgálatok sem törést, sem belső sérülést nem mutattak ki, de a gyermeket egyelőre még megfigyelés alatt tartják.

Leányvállalat lett a múzeum

A Magyar Vegyészeti Múzeum, amely a várpalotai Thurivárban működik, a magyar közgyűjtemények körében sajnos nem egyedülálló módon komoly anyagi nehézségekkel küszködik már évek óta. Tavaly – éppen pénzügyi miatt – a tervezettől egy hónappal korábban kényszerült bezárni állandó kiállításának kapuit, s bizonytalan volt, hogy az idén kinyitja-e egyáltalán.

Nos, a népszerű múzeum – tavaly 35 ezer látogatója volt! – április elseje óta ismét látogatható. Múzeumi körökben azonban – ma még? – szokatlannak minősíthető formában, a veszprémi Nehézipari Kutató Intézet leányvállalataként funkcionálnak. Ennek több előnye is van. Először is az, hogy nem az anyagi gondokkal küszködő Neviki kasszájába, hanem közvetlenül a múzeumhoz folynak be a bevételek. Másrészt pedig az, hogy vállalként vállalkozhat is a múzeum a fenntartás költségeit fedező bevételek gyarapítására. A múzeum szakemberei kutatási megbízásokat is vállalnak, amelyek hétszáz ezer forintot hoznak a „konyhára”, sőt, termelő tevékenységre is berendezkednek. A Caola részére végeznek bér munkát. Remélik, hogy vállalkozásaik révén gazdagítani tudják bemutatóikat is.

– láng –

„Hol sírjaink domborulnak”

Vandálok a tiszakécskei katolikus temetőben

Hogy mire képesek a jótékonyaságú, palackba zárt szellem vandallá elfajzott leszármazottai, sajnos ezeket nap mint nap tapasztalhatjuk. Tapasztalhatjuk, hiszen úton-útfélen békés utazó állampolgárokat támadnak meg csontjaikat törve, világtalanná, nyomorékká téve, ingó és ingatlan tulajdonukat felgyújtva teszik őket lehetetlenné, ártalmatlanná.

Am a változatosság kedvéért Tiszakécskén már a halottakat sem kímélik, ugyanis április nyolcadikára virradóan vandálok törték össze a katolikus temető közel harminc síremlékét. Igaz, nem volt nehéz dolguk, hiszen a temetőt kőfallal övező mindkét bejárata éjjel-nappal tárt kapukkal várta a látogatókat. De ezúttal az éjjeli vendégek a szál virág helyett kegyeletgyalázó módon, bulldózer módjára döntötték halomba a síremlékeket.

A város lakóinak közfelháborodásában Kovács Miklós társadalmi tanácselnök-helyettes is osztozik, és mélyen elítéli a történeteket. Mint azt elmondta, szomorú tényekkel állunk szemben, de pillanatnyilag nem tudunk mit tenni. Ennek ellenére a városi tanács a lehetőségekhez képest mindent megtesz a síremlékek helyreállításában, mialatt a rendőrség megkezdte a nyomozást a tettesek kézrekerítése érdekében.

A kár meghaladja a kettőszáz ezer forintot.

Kép és szöveg: V. Kerekes Ferenc

Tüntetés Veszprémben

„Röplapok” helyett újságot!

A veszprém megyei napilap, a Napló a Springer Kft. javára való átjársásának kísérlete balul ütött ki. A lapot előállítás Pannon Nyomda megtagadta a nyomtatást – ezért a szerkesztőség elállt a „márkás” üzletől. A Naplót viszont azóta is az április 5-én kirobbant konfliktusban „megmentőként” fellépő Szikra Lapnyomdában állítatják elő, kényszerűségről felére csökkentett terjedelemben. Fordított arányban nőtt ezzel szemben a főszerkesztő-helyettesek száma. A beosztására az MSZMP Politikai Főiskoláján képezték, s még az MSZMP megyei bizottsága által kinevezett főszerkesztő és helyettese mellé előbb a belpolitikai rovat pártönkívüli volt rovatveze-

tőtjét nevezték ki második főszerkesztő-helyettesé, majd – éppen a Springer-üzlet tervezett napján – megjelent az impresszumban egy harmadik főszerkesztő-helyettes neve is, akit a választásokon győztes párt „politikai biztosának” tartanak. A lap hasábjain pedig a magyar sajtóban legalább harminc éve nem tapasztalt, útszéli hangvételű kampány indult a Pannon Nyomda megbízott igazgatója, *Fekete István* lejárására és félreállítására.

Az olvasók türelme azonban elfogyott. A Fidesz és az SZDSZ helyi szervezeteinek felhívására tegnap délután Veszprémben, a Napló szerkesztőségének székháza előtt tüntetésen követelték *megyei tulajdonban*

lévő, független megyei lapot. A szónokok tiltakoztak a megyei sajtó külföldi kézbe való átjársása ellen, s támogatásukról biztosították a Pannon Nyomda igazgatóját, aki „bátor és határozott intézkedésével megfiújtotta ezt a szemérmetlen lopási kísérletet”. Visszautasították azt az útszéli hangúnak és mucai stílusúnak minősített mocskoló, rágalmazó kampányt, amit a Napló azóta folytat hasábjain a nyomdaigazgató ellen.

– Üzenjük a Napló szerkesztőségének – jelentette be a Fidesz szónoka –, hogy türelmünk elfogyott. *Négy oldalért, négy főszerkesztőért nem fizetünk többé négy harminc!*

–gyg–

RTV

16.05: Wagner: Lohengrin. 17.37: Kamarazene. 18.30 Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor. 19.05: Mesterségünk címere. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. Közben: Kb. 20.35: A pápa. Riport. Kb. 21.25: Hangszerszólók. 21.59: Salzburgi Ünnepi Játékok – 1989. 23.09: Napjaink zenéje.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ: 6.00: Kezdődik a nap. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Az élet megy tovább. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Periszkóp. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó, hírek. 12.10: Földközeli. 12.40: Nyugati folyóiratszemle. 13.00: A Mai nap. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Magyar lapokból idéztünk. 14.00: Hírek. 14.10: Periszkóp. 14.40: Figyelő. 15.00: Délutáni revü. 16.00: Hírek. 16.10: Autórádió. 16.40: Hobbik. 16.50: Párizsi magyar figyelő. 17.00: Hírek. 7.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Magyar lapokból idéztünk. 19.00: Hírek. 19.10: Emberek, művek, események. 19.40: A technika világa. 20.00: Hírek. 20.40: Könyvismertetés. 21.00: Hírek. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Az élet megy tovább. 23.00: Hírek. 23.10: Emberek, művek, események. 23.40: A technika világa. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Könyvismertetés-sorozat.

TV1: 9.00: Képzőművészet. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10–10.30: Szünidei ma-tiné. 10.30: Stúdió '90. 11.30: Képzőművészet. 16.30: Képzőművészet. 16.40: Déli videóújság. 16.50: Hírek szlovák nyelven. 16.55: A felhők katonái. 17.25: Bali az istenek szigete. 17.50: „Lemkék föld felett lengő ének”. 18.50: Esti mese. 19.00: Színházi este. 19.30: Híradó. 20.05: Színházi este. 23.15: Híradó 3. 23.30: Asztalitenisz EB.

TV2: 17.00: Képzőművészet. 17.15: TV2. 17.45: Mozaik. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 18.50: Ausztria –Magyarország válogatott labdarúgó-mérkőzés. 20.50: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Napzárta. 22.15: Szünidei. 22.35: Felkínálom. Kb. 23.20: TV2.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ: 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Sinha Moca. 9.30: Osztrákok nyomában Itáliában. 10.30: Három fivér. 12.15: Külpolitikai magazin. 13.05: Hírek. 13.45: Különös állatvilág. 13.50: A rossz új medvék. 15.35: Heathcliff és Riff-raff. 16.00: Medvedvaszár. 16.35: Mini műterem. 16.55: Mini tv-híradó. 17.05: Könyvajánlat. 17.10: A hős, aki mindig elbukik. 17.35: Min klub. 17.55: Philipp, az egér. 18.00: Mi. 18.30: Praxis Bülowbogen. 19.30: Híradó. 20.15: A Guldenburgok öröksége. 21.00: Oldalpillantások. 21.10: Baráti meggyőzés. 23.30: Lassan üsd a dob! Kb. 1.05: Hírek. 2. műsor: 16.25: Művészlexikon. 16.30: A tökéleteséget keresve. 17.00: Az inflációtól a stabilitásig. 17.30: Tájak és emberek. 18.00: Sinha Moca. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Híradó. 20.15: Végzetes vágyakozás. 22.00: Híradó 2. 22.25: 1–2–X. 22.30: Emlékezők. 23.30: A harmincas évek világa. 0.20 Hírek.

RTL PLUS: 6.00: Ultraman-titkos énem. 6.25: Halló Európa-Jó reggelt, Németország! 8.30: Hírek. 8.35: Telebutik. 9.00: Hírek. 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Kedves Bill bácsi! 11.00: Ragazzi. 11.45: Sorsdöntő. 12.30: Klasszikusok délidőben. 13.00: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Kedves Bill bácsi! 15.30: Játssz velünk! 15.40: Hírek. 15.43: Üzleti hírek. 16.00: Gazdagok és székpek. 16.30: Hulk. 17.10: Játékshow. 17.45: Csillagallér. 17.55: Hírek. 18.00: Dr. med. Marcus Welby. 18.45: Híradó. 19.15: CHiPs. 20.15: Autómosó. 22.00: Csillag-tv. 22.30: A modell és a detektív. 23.25: Hírek. 23.35: A hét. 0.40: Az élet viharai. 1.25: Aerobic.

SUPER CHANNEL: 7.00: Napkezd. 8.00: Hírek. 8.45: Egyveleg. 9.00: Hírek. 9.15: Egyveleg. 16.00: Forró drót. 17.00: Hullámhosszon. 18.30: Kék éj. 19.30: Hírek. 19.45: Időlánc. 20.00: Hírmagazin. 20.30: A Dr Spiegel hírmagazinja. 21.00: Bepillantás. 21.30: Üzleti hírek. 22.00: Hírek, időjárás. 22.15: Hírmagazin. 22.45: A Financial Times jelenti. 23.15: Der Spiegel. 23.45: Bepillantás. 0.15: Hírek. 0.30: Kék éj. 1.30: Időlánc. 1.40–7.00: Egyveleg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: Dalnosztalgia. 17.45: Főzőlecke. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Inci-finci fantázia. 18.35: Pihenődő. 19.00: Lökharítók. 19.30: Hírek. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Különleges megbízott. 21.00: Objektív. 21.30: Felfedezés. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Szent este. 23.55: Ex libris.

SAT1: 6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. 8.35: Szomszédok. 9.00: Hírek. 9.05: Szeretethajó. 9.50: Vezessünk okosan háztartást. 10.00: Hírek. 10.05: Té-

vébolt. 10.30: Az én kincsem Tirolból való. 12.15: Szerencsekerek. 13.00: Tévétőzsde. 14.05: ALF. 14.30: Egészségvédelem. 14.40: Szeretethajó. 15.30: Boszorkányt szerettek. 15.55: Tévébolt. 16.05: Órült vadnyugat. 17.00: Hírek. 17.10: Szomszédok. 17.35: Kertbarátoknak. 17.45: Műsorrelőzetes. 17.50: Az Enterprise úrhajó. 18.45: Híradó. 19.05: Szerencsekerek. 20.00: Mike Hammer. 20.55: Hírek. 21.00: Fehér telefonok. 23.00: Hírek, sport, időjárás. 23.10: Egy domb Koreában.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ: 1. műsor: 8.20: Műsorismertetés. 8.25: Naptár. 8.35: A legszebb évek. 9.00: Bejelentés. 9.01: Miért, miért? 9.15: Válogatás külföldi programokból. 9.45: Német nyelv: Alles Gute. 10.15: Pedagógusoknak. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.40: Elmulasztották – nézzék! 13.41: A természet világából. 13.55: Hogyan kell nézni egy műalkotást? 14.10: Századok forgatagában. 14.45: Hírek. 14.55: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.00: Napló I. 17.20: Oktatóműsor. 17.50: Gyermekeknek. 18.15: Rajzfilm. 18.20: Számok és betűk. 18.40: Rajzfilm. 18.45: Ut-leírás. 19.15: Rajzfilm. 19.30: Napló II. 20.00: Modern idők. 22.45: Napló III. 23.05: A mai sport. 23.10: Éjszakai program. 1.15: Hírek. 2. műsor: 15.45: Hírek. 15.50: Naptár. 16.00: Választások '90. 17.00: Kölyökidő. 18.00: Zágrábi panoráma. 18.20: Körzeti program. 19.30: Napló. 20.00: Zenei est vagy Tudomány fórum. 21.30: Tv-Mix. 21.40: Jugoton-Klub. 22.15: Választások '90.

Az RTL PLUS, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold

Révai Nagy Lexikona

az első két kötet ára: 917,- Ft/db, a 3-5. köteteké: 980,- Ft/db

A Babits Kiadó pótmegrendelést vesz fel a Révai Nagy Lexikona egész sorozatára, a beérkezés sorrendjében, korlátozott példányszámban.

Ön már most előre, egy összegben megvásárolhatja a lexikonsorozat valamennyi hátralévő 4-20. kötetét,

21 500,- Ft-os áron.

Ha az Önhöz már elküldött csekkek egyikét ezen összegre szólóan 1990. április 30-ig kitölti és a pénzt a szokásos módon befizeti, nem lesz tovább gondja a részletfizetésekre, kiadónk törzsvásárlójának számít ezután, és 1994 végéig automatikusan postázzuk Önnek a megjelenő lexikonköteteket.

Gondolja végig és mérje fel, hogy ez Önnek könnyebb-
seget, avagy terhet jelent.

Mi felajánljuk a lehetőséget.

Tisztelt Leendő Megrendelőnk!

Ha a Révai Nagy Lexikonát hiába kereste eddig a könyvesboltokban, a könyvtárakban, szeretnénk megrendelni tőlünk a teljes hasonmás kiadást, és egy összegben az egészet kifizetni, kérjen egy csekket kiadónktól, s azon adjon fel címünkre

24 314,- Ft-ot

1990. április 30-ig.

Önnek sem lesz tovább gondja a részletfizetésekkel, s Önnek is automatikusan postázzuk a megjelenő lexikonköteteket 1994 végéig.

Gondolja meg!

Mi Önnek is felajánljuk a lehetőséget.

Babits Kiadó

7100 Szekszárd, Pf.: 237.

Név: .....

Cím: .....

...példányban
megrendelem

a Révai Nagy Lexikona kötetait
az alábbi címen:

Babits Kiadó

7100 Szekszárd, Pf.: 237.

Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos kérdésekről részletes tájékoztatót, valamint befizetési csekket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

Tisztelt Megrendelőnk!

Kiadónk továbbra is garantálja a Révai Nagy Lexikona hat év alatti megjelenését, s azt is, hogy indokolatlanul nem emeljük a kötetek árát. E nemzeti érték közkinccsé tétele során csak szolid üzleti nyereségre törekszünk.

Sajnos azonban nem tudjuk elhatárolni magunkat a papírárak és a nyomdai műveleti költségek évente egyre nagyobb mértékű emelkedésétől. Reálisan felmértük, hogy ez Önnek esztendőnként fokozódó megterhelést jelent.

Kiadónk vezetősége ezért úgy határozott, hogy felkínáljuk Önnek az általunk vállalható legnagyobb kockázatot!

Art Kontakt napok

Szekszárd, 1990. április 18-20.

Április 18. (szerda)

18 óra főiskola, aula

A KÉPZŐMŰVÉSZ CSOPORT kiállításának megnyitója. Megnyitja: BINDER KÁROLY.

20 óra Művészetek Háza

JAZZ-KLUB: BINDER KÁROLY (zongora)

jazzhangverseny

Belépődíj: 50,- Ft

30,- Ft (Art Kontakt-tagoknak)

Április 19. (csütörtök)

18 óra főiskola, kollégiumi társalgó

A VIDEO ART STÚDIÓ alakuló összejövetele

- beszámoló az Országos Video Szemlééről

- beszélgetés a videofilm-készítésről és saját filmöletek megvalósításáról.

20 óra főiskola, kollégiumi társalgó

TÁNC-HÁZ

Eredeti táncanyag bemutatása videóról, tánctanulás.

Április 20. (péntek)

16 óra főiskola, kollégiumi társalgó

SZÍNHÁZI CSOPORT

KONTAKT-TÁNC SZÍNHÁZ bemutató videóról: szekszárdi, budapesti és párizsi előadások.

18 óra megyeháza udvara (esőben a műv. ház márványterme)

HOLLÓ KLUB (a művelődési ház rendezésében)

Vendég a LOS ANDINOS együttes, tánc és büfé.

Belépődíj: 50,- Ft.

Ajánlott folytatás

Április 21. (szombat)

16 óra művelődési ház színházterme

FEKETE TŰZEK cigány folklórműsor, melyben fellép

a KÁLYI JÁG (Budapest),

HAGYOMÁNYÓRZÓ EGYÜTTES (Mohács),

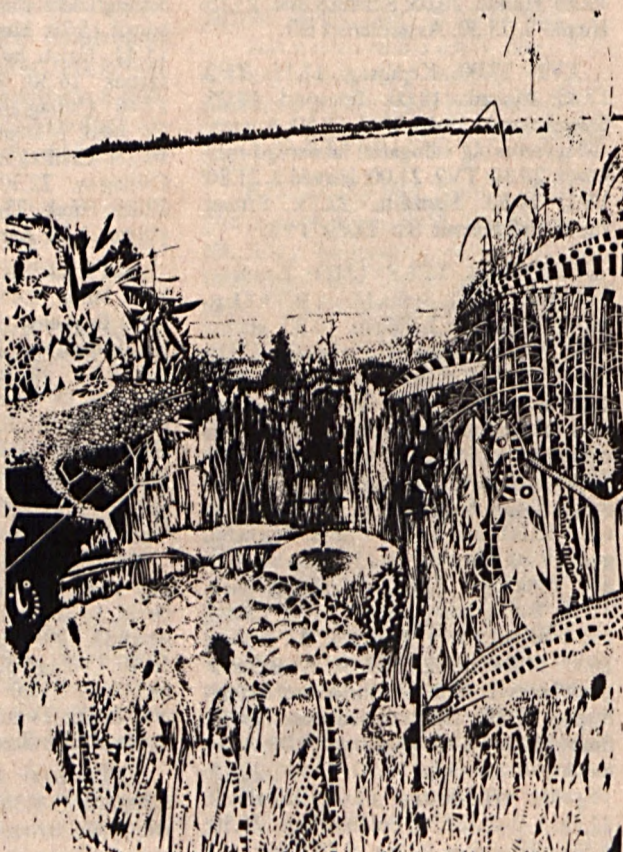
VÉKONY VIRÁGSZÁL (Szekszárd)

Belépődíj: 70,- Ft.

KEMP ZSUZSA

ÉRMEK

A Pécselt szerkesztett

JELENKOR

áprilisi számának élén Lengyel Balázs és Beney Zsuzsa esszéi, Markó Béla és Vasadi Péter versei állnak, valamint egy rövid részlet Tadeusz Konwicki Kis apokalipszis című regényéből, mely a Jelenkor Irodalmi és Művészeti Kiadó gondozásában az ünnepi könyvhéten fog megjelenni. Az annak idején Lengyelországban szamizdatként megjelent regény hallatlanul mulatságos szatíra a hetvenes-nyolcvanas évek Lengyelországról, olyan tükör, amelyben gyakran magunkra is ráismerhetünk.

A szám szépirodalmi rovatában folytatódik Esterházy Péter, Sándor Iván és Somlyó György regénye; verseket olvashatunk Darvasi Lászlótól, Visky Andrásról és Bisztray Ádámól; kisprózát közöl Márton László, és itt kapott helyet az az interjú is, amit Kondász Katalin az Újvidéken élő, magyarul és szerbül egyaránt publikáló Végel Lászlóval készített.

Az áprilisi Jelenkor képzőművészeti rovata a Zsolnay-gyár történetével foglalkozik: Kápolnai Iván, a Zsolnay-

család történetét, e „birodalom” megszületését, gyarapodását, majd hirtelen megszüntetését írja meg.

Kovács Orsolya Klein Ármiról, a Zsolnay-gyár tervezőművészeiről, Hárs Éva pedig a Zsolnay-mauzóleumról írt kistanulmányt; mindhárom írás az ország és a város múlt század végi modernizálódásáról, átalakulásáról, majd e folyamat megszüntetéséről, mond el adalékokat. A színes műmél-lékek (melyek a Zsolnay Porcelángyár anyagi támogatásával jöhettek létre) Klein Ármiról munkáit mutatják be.

A kritikarovatban Dérczy Péter Pályi Andrásról, Rába György Weöres Sándorról, Domokos Mátyás Csoóri Sándorról írt értékelő tanulmányt. A Párizsban élő Fejtő Ferenc kisesszéje Kristóf Ágota és Jozsef Geraszimov könyveit ismerteti meg az olvasóval, a recenziók között pedig Visky András, Babics Imre és Háy János versesköteteiről olvashatunk, Király Edit, Baggossy László, illetve Ziperovszky Kornél tollából.

Amerikai űrtávcső a kozmoszban

A Discovery űrrepülőgép fedélzetén útnak indul a csillagászat történetének páratlan vállalkozása: óriási távcsövet állítanak Föld körüli pályára az űrben. A 12 tonnás űrteleszkóp a különböző mutatókat tekintve tízszer-harmincszor olyan teljesítményű, mint a legkorszerűbb földi távcsövek, egyúttal a légkör felett működik majd, ahol felvételeit nem torzítja a légszennyezés, a földi fények.

Az űrtávcső több mint kétmilliárd dollárba került, így alkotói a rendkívüli költséghez mért teljesítményt várják: nem kevesebbet, mint olyanfajta új korszakot a tudomány történetében, mint amikor Galilei 375 évvel ezelőtt az égnél szegezte távcsövét, s az első halandóként láthatta a Jupiter holdjait. Az új távcső a világűr eddig teljesen ismeretlen mélységeibe pillanthat, választ adhat a világegyetem keletkezésének nyitott kérdéseire, s néhány év alatt több adattal gazdagíthatja a tudományt, mint az asztrológia az elmúlt századokban összesen.

Az óriás műszer Hubble, a híres amerikai csillagász nevét viseli, aki a húszas években az világegyetem tágulásának elméletét megalkotta. A berendezés szíve a csaknem hat méter átmérőjű tükör: számítógéppel vezérelt csiszolása több mint két évig tartott, és „látni” fogja csillagok milliárdjait, amelyeket a földi távcsövek nem tudnak észlelni. A Hubble-expedíció az Amerikai Űrhajózási és Űrkutatási Hivatal, a NASA és a Nyugat-Európai Űrkutatási Hivatal közös vállalkozása, egyedülálló műszereinek is egyike amerikai; a másik európai. Az előbbi széles látószögű és mozgatható gyújtópontú (zoom) lencsékkel álló fényképező berendezés, amelynek munkáját elektronikus észlelők segítik. A gép feladata többek között a távoli galaxisok, a „fekete lyukak” s a naprendszer bolygóinak fényképezése.

Az európai űrfotó-berendezés szíve nagy teljesítményű teleobjektív, amelytől az űr ismeretlen mélységeiből remélnek felvételeket. A Hubble-távcső a tervek szerint legalább 15-20 évig maradhat Föld körüli pályáján, s ezalatt fantasztikus mennyiségű adatot továbbít majd: 42 percenként egy 30 kötetes lexikonnak megfelelő információt. A munka - remélhetőleg - zavartalan lesz, hiszen a berendezéseket 3-4 évenként űrhajósok a „helyszínen” tartják majd karban. Az adatokat külön műholdak veszik, majd továbbítják a földi irányítóközpontnak - onnan a baltimore-i John Hopkins egyetemre, ahol a képeket, adatokat elsőnek értékelik, illetve továbbítják a világ más tudományos központjaiba.

A Hubble-expedíció természetesen lázban tartja öt világrész csillagászeit, eddig 3500-an jelentkeztek. A központban 21 országból 162 kutatási javaslatot fogadtak el eddig, az érdeklődés máris kilencszerese az űrtávcső kapacitásának.

A laikusoknak alkalmasint jó ideig várniuk kell majd az első szenzációkra: a kutatók joga, hogy a megfigyeléstől számított egy évig ne hozzák nyilvánosságra eredményeiket. A NASA mindenesetre hamarosan a felbocsátás után közreadja majd a Hubble-teleszkóp első felvételeit: azok bizonyosan igen látványosak lesznek, de semmiféle tudományos értékkel nem szolgálnak majd...

Heltai András (Washington),
MTI-Panoráma

A Babits Kiadó

legalább 10 m x 6,5 m alapterületű,
legalább 3 m magas helyiséget
keres ipari hasznosításra,
Szekszárdon vagy környékén.

Ajánlatokat a 74/16-277-es
telefonszámra várunk.

APRÓHIRDETÉS

Nemescsincsilakk felszereléssel, táp, homok folyamatos biztosításával, prém, illetve élőállat visszavásárlással szakvizsgázott tenyésztőnél eladók, előjegyezhetők. Cím: Várffy, 7121 Szálka, Kosuth L. u. 71/a. Telefon: 06-74/31-113.

Menyasszonyiruha-kölcsönzés, Szekszárd, Klapka u. 30. Babits iskola, volt sajtópince feletti utca.

Baja többre vágyik

A siker(Kovács) mégiscsak kell!

Sportéletünk kusza összevisszaságát híven tükrözte az a jó másfél évvel ezelőtti bajai kosárlabdapuccs, amelynek célpontja, ha úgy tetszik, áldozati báránya a sikerkovács tréner, Kovács József volt. A nagyokosok (értsd alatta az állam pénzén mindenható és mindentudó szponzorok és az szocialista kontrasztelekció hordalékaként a sportvezetésre ítélteket), ugyanis kifundáltak, miképpen lehetne lapátra tenni a tulajdonképpen csak másodállásban edzősködő „Józsit”, aki – ezt egyeseknek nagyon nehéz volt elviselni! – civilben és a sportpályán is eredményes volt. Hogyan lehet ügyet csinálni – mégpedig túl átlátszó trükk nélkül –, ez volt a fő kérdés? Meg kellett várnunk néhány zakót, ami megteremtí a kívánatos hangulatot – s ekkor nekiszegezni azt a kérdést, amire már úgy is tudják a számukra kedvező választ: csak főállásban lehet ezután ellátni a vezető edzőségeket. (Kovács József ugyanis civilben a Sugótex Kft. ügyvezető igazgatója, a puccs idején a Bajatex kereskedelmi főnöke volt.)

De a történetnek, a puccsnak ma már egyáltalán nincs aktualitása... Nem telt el egy teljes bajnoki idény, és... közzívánatra visszahívták. Aminek több nyomós oka is volt. Mensesztése után a bajai csapat csak a szövetség felsőházi „létszámbővítő kegyének” köszönhetette a bentmaradást. A hangulat, a légkör egyre rosszabbodott, szponzorok hiányában a létbizonytalanság lett úrrá. Nos, ilyen körülmények közepette még akár sikernek is nevezhető, hogy a nyolc között végeztek a kék-sárgák, Koncsár Zoltán irányításával.

De mégis savanyú a szőlő. Mert egy olyan gárdáról van szó, amely – nem kevésbé Kovácsnak köszönhetően – a férfi kosárlabda vidéki fellegvárának számított, amely jó két évvel ezelőtti karmújtásnyira volt a bajnoki címtől.

Mire készül a „régijű” tréner, adva vannak a feltételek ahhoz, hogy újra alkosson?

– Noha pénzügyi kérdésekről nem tudok még nyilatkozni, de adva van egy olyan gárda, amely tudását tekintve alkalmas arra, hogy visszatornázza magát az élbolyba. Elűnt – talán egy ember kivételével – a régi, tulajdonképpen a csapatot tönkretévő vezetés. Sportember, szakmai ember került a szakosztály élére Ágfalvi György személyében. Örömmel állok a feladat elébe. Nyárig, a bajnokság végéig társadalmi munkában viszem a csapatot.

– Kemény, korbácsot a kezében tartó tréner hírében áll. Partnerek lesznek az idősebb játékosok, akik már korábban belekóstoltak a sikerbe, és ők már talán a „langyos” középmezőnybe beérik.

– Ismerem ezeket a játékosokat emberileg is, hosszú éveken át dolgoztam velük. Tudom, hogy egy nagyobb cél érdekében, csillagászati prémiumok nélkül is mozgósíthatók. Természetes, hogy a Likar Lacival, a Veres Kornállal, a Hosszú Pistával nem ugyanazt a munkát kell elvégeztetni, mint az Ágh Péterrel, vagy a Rátvayval.

– A rájátszás utolsó szakaszában, a páros mérkőzések előtt a nyolcadik Baja van a legnehezebb helyzetben, hisz a listavezető bajnok Csepelen kellene túljutnia. Hogyan látja az esélyeket?

– Ha az erőnlétünk javul, ugyanis itt látom a legnagyobb lemaradást a többi csapathoz képest, akkor akár meglepetést is csinálhatunk – nyerünk.

– Hogy Baján, azt egyáltalán nem cáfolom, de a továbbjutás... merész el- képzés.

– Miért ez a morálisan és szakmailag sem egységes Baja nyolc-tíz mérkőzés egy-két ponttal kapott ki, ami a színvonalra és a mezőny kiegyenlítetttségére utal. Ha a játékosok vissza akarnak és vissza tudnak futni – kritikus pillanatokban – védekezni, akkor

másként alakulhattak volna a dolgok. Éppen ezért a délelőtti edzéseken a súlyzó, a sok futás jegyében telnek el, amelyek két megbízható segítőtársam a dirigens, és biztos vagyok benne, hogy meghajtják a játékosokat.

– Fia, Kovács Laci, a csapat válogatott irányítója visszatér Bajára a Videotontól?

– A helyzet bonyolult, mivel szerződése köti a Videotonhoz, no és jól érzi magát Fehérvárott. Mindenesetre szeretném.

– Nem lesz ebből gubanc?

– Már hogy lenne?!... A játékosoknak semmi kifogásuk vele kapcsolatban, jól tudják, miért ment el.

Baján normalizálódott a helyzet. Ha még a szakosztály kivívja az anyagi önállóságát is, egy-két tehetősebb cég leteszi a voksot a csapat mellett, akkor...

Valószínűleg megint szűknek bizonyul néhányszor a Pósta Sándor sportcsarnok...

Bálint Gy.

Nem saját zsebre dolgoztak

Nemrégiben olyan hírek láttak napvilágot, melyek szerint a magyar úszóválogatott kora tavaszi, ausztráliai edzőtáborozásán, Perthben Széchy Tamás és Kiss László mesteredzők nemcsak a magyar úszósport támogatására kötöttek szponzori szerződést a Speedo céggel, hanem egyéni, személyükre szóló megállapodást is aláírtak.

Ezen híresztelések tisztázására tartott kedden – zárt – ülést a Magyar Úszó Szövetség elnöksége dr. Hargitay András megbízott elnök vezetésével. (Ostváth Sámuel főtitkár nem

volt jelen, mert jelenleg lumbágóval kórházban kezelik.)

A tanácskozás befejeztével az elnökség egyhangú szavazással jóváhagyta a Perthben kötött szerződéseket azzal, hogy azok rendkívül előnyösek, s a magyar úszósport érdekeit szolgálják.

Hogy konkrétan miről is van szó, mekkora összegekről, arról nem sikerült információt szerezni, mivel a szerződés részletei – ahogyan Széchy Tamás fogalmazott – bizalmasak, azaz nem a nyilvánosságra tartoznak.

A 130. osztrák–magyar előtt

Kis mellényhez újabb zakó?

Kedden reggel elutazott Sopronból Salzburgba a magyar labdarúgó-válogatott. A csapat szerda este 19 órakor a 130. mérkőzését játssza az osztrákok ellen. Amint Mészöly Kálmán szövetségi kapitány elmondta, ezúttal a fiataloknak szavaz bízalmat, akik most egy vb-döntős együttes ellen kapnak lehetőséget a bizonyításra.

– Kétségtelen, időt kell adni ennek a gárdának, de meggyőződésem: ezek a játékosok nem élnek vissza a bizalommal – nyilatkozta Mészöly Kálmán. – Az osztrákok más stílus képviselnek, mint a franciák, ezért mi is más taktikával lépünk majd pályára.

Mi a fontosabb: a kísérletezés vagy az eredmény?

– Természetesen örülnék annak, ha a fejlődést egy jó eredmény is jelezné, de azt hiszem, a magyar labdarúgás mai helyzetében a jövő építése a legfontosabb – hangzott Mészöly Kálmán válasza.

Az első pillantásra látszott, hogy a város különösebben nem ég a futball-láztól, bár a rendezők közel telt házat várnak a Casino Salzburg 15 ezer férőhelyes stadionjába. A helyi Neuo Kronen Zeitung című újság sportoldalán egy fénykép látható, amelyen a salzburgi szurkolók vezére tartja magasba az osztrák nemzeti zászlót, míg a másik fotón Mészöly Kálmán dirigálja csapatát. Az egész oldalas írás többnyire a hazaiakkal foglalkozik, s a cikkfő szerint a salzburgi közönség nehezelt Josef Hickersberger szövetsé-

gi kapitányra, miután a nagy kedvenc, Herbert Weber kimaradt a keretből.

Itt van viszont Toni Polster, aki a spanyol és az európai góllövőlistán is az élmezőny tagja. A Sevilla csatárától ezúttal is nagy bombákat várnak a szurkolók, az valószínűleg a veszélyes támadó őrzését Géza nevű fiára bízza a magyar szövetségi kapitány.

Az osztrák sajtó egyértelmű hazai sikert jósol, mindenki reménykedik abban, hogy Hickersberger együttese folytatni tudja azt a jó sorozatot, amelyet a legutóbbi, Spanyolország elleni győzelem is fémjelez.

– A magyarok igen hasznos ellenfelek lehetnek, ugyanis várhatóan védekező taktikát választ Mészöly kollégám – jelentette ki az osztrák szakvezető. – Márpedig az olaszországi világbajnokságon az Egyesült Államok válogatottja is hasonló felfogású csapat, s arra az erőpróba nagyon fel kell készülnünk.

Ausztria válogatottjának valóban csak egy barátságos mérkőzést jelent a szerdai találkozó, a hazaiak nagy megmérettetése júniusban lesz, Itáliában. Ellenfélnek Salzborgba érkezett Azeglio Vicini olasz, és Josef Vengelos cseh-szlovák szövetségi kapitány, ugyanis a Mondialen mindkét együttes találkozik az osztrákokkal.

A teletó nyertes számai:

3, 29, 36, 42, 64

A jó szomszéd is besegít

„Nagykorú” és pénzdíjas a Savaria Kupa

Csaknem húsz éve, 1973 tavaszán gyűltek össze először Szombathelyen a világ élmezőnyébe tartozó női röplabda válogatottak, s mérkőztek meg a Savaria Kupáért. A naptár ismét áprilist mutat, s jelzi a torna közeledtét. Az eseményről kedden Szombathelyen tájékoztatták a sajtó képviselőit.

Az idei, sorrendben 18. viadalt új néven, Radius Hungaricus Savaria Kupa elnevezéssel rendezik meg. A névváltozás oka: az esemény megrendezésében a Magyar Röplabda Szövetség és a Vas Megyei Sportigazgatóság mellett fő szponzorként részt vállal a Radius Hungaricus Részvénytársaság. A támogatott anyagi segítségének köszönhető, hogy idén először pénzdíjért, 30 000 dollárért küzdenek a csapatok. Am nemcsak ez jelent újdonságot, mert színhelyül szolgál Ausztria is. Közélebről: Szombathelyhez közeli három osztrák helység, Graz, Oberwart és Jennersdorf.

Sinka László, az MRSZ főtitkára kiemelte: kevés olyan sportesemény van, amely csaknem húsz éven át fenn tudott maradni. Hogy a Savaria Kupa nagykorúvá válhatott, az köszönhető a vendéglátók sport- és vendégszeretetének. Mert az évek során 22 nemzeti válogatottat köszönthettek Vas megyében. Közülük a kubai csapat szinte „hazajár”. A karibiak nemcsak a közönség kedvencei lettek, hanem a legsikeresebb szereplést is magukénak mondhatják: tízszer nyerték el a kupát. Természetesen az idei, az április 18. és 22. közti viadalon is pályára lép a Világ Kupa-győztes kubai gárda. Benevezett a világbajnok Kína, az olimpiai hetedik helyezett Egyesült Államok, a Magyarországon most először szereplő, a legutóbbi olimpián nyolcadikként zárt Koreai Köztársaság, valamint a svájci és a magyar válogatott. Ilyen rangos mezőnyben a házigazdának nem lehetnek vérmes reményeik, a cél valóban csak a tisztes helytállás lehet. A papírforma szerint csak a svájci együttest győzheti le. Berki János, a Radius Hungaricus Rt. igazgatósági tagja elmondta: bár nehéz hónapokon vannak túl, s a torna lebonyolítása többször is veszélybe került, végül gyógyírt találtak minden bajra. A nem kicsiny pénzdíjat külföldi partnereik segítségével tudták előteremteni. Mivel üzletet látnak a sportban, a továbbiakban is támogatni kívánják a röplabdarendezvényt. Dr. Varga Zoltán, a Vas Megyei Sportigazgatóság igazgatója szólt arról, hogy már most nagy az érdeklődés. Megpróbálnak a nézők kedvében járni, ezért „elérhető” áron árúsítják a belépőket. Megjegyezte, hogy az osztrákok jegyárba nem tudtak beleszólni, ezért azok a szurkolók, akik az ausztriai helyszínekre ellátogatnak, 50, 100 és 200 schillinges belépődíjjal számolhatnak.

A 18. Savaria Kupa nemzetközi női röplabdatorna műsora:

április 18.:
15.00 ó.: Svájc – Koreai Köztársaság, 17.15 ó.: Magyarország – Kuba, 19.15 ó.: Egyesült Államok – Kína (mindhárom találkozó Szombathelyen).
április 19.:
17.00 ó.: Kuba – Svájc, Szombathely, 18.00 ó.: Magyarország – Kína, Jennersdorf 19.00 ó.: Koreai Köztársaság – Egyesült Államok, Szombathely.
április 20.:
17.00 ó.: Kína – Svájc, Szombathely, 18.00 ó.: Kuba – Koreai Köztársaság, Oberwart, 19.00 ó.: Magyarország – Egyesült Államok, Szombathely.
április 21.:
12.00 ó.: Svájc – Magyarország, 14.00 ó.: Kína – Koreai Köztársaság, 16.00 ó.: Egyesült Államok – Kuba (mindhárom találkozó Grazban)
április 22.:
10.00 ó.: Koreai Köztársaság – Magyarország, 12.00 ó.: Kuba – Kína, 14.00 ó.: Egyesült Államok – Svájc (mindhárom találkozó Szombathelyen).

Temesvári továbbjutott

Jól kezdte szereplését az Amelia Island-i nemzetközi női tenisztornán Temesvári Andrea. A 350 000 dollárral díjazott floridai viadalon a 13. helyen kiemelt magyar játékos az 1. fordulóban Elena Pampulovával került szembe, és két szoros játszmában legyőzte a bolgár versenyzőt. A végeredmény: 7-5, 7-5.

Boksiz és biztonság

Az orvos „átnyúlhat” a bíró feje fölött

– Mindenekelőtt az ökölvívás jövője, az ötkarikás programban maradása szempontjából minősíthető fontosnak az a találkozó, amelyet a minap tartottak Lausanne-ban a NOB székházában a Nemzetközi Olimpiai Bizottság és a Nemzetközi Amatőr Ökölvívó Szövetség (AIBA) Orvosi Bizottságának képviselői. A két testület több jeles tagját Svájcba szólító megbeszélésről dr. Jákó Péter, az AIBA-bizottság magyar titkára számolt be hazaérkezése után.

– A mostani eszmecsere – amelyen ott volt például Alexandre de Merode herceg, a NOB és Antonio Francone, az AIBA Orvosi Bizottságának elnöke is – az ökölvívás és a biztonság témakörében zajlott. A NOB részéről meglepéssel nyugtázták, hogy előrelépünk a sportolók védelmében, egészségük óvásában – mondta dr. Jákó Péter.

Milyen konkrétumok erősítették meg az „ötkarikás” szakembereket kedvező véleményükben, ami ugyebár nagyon is lényeges lehet annak fényében, hogy a sportágat a szülői olimpia kétségtelen botrányai miatt támadások sora érte...?

– Az AIBA már az 1988-as nyári játékok előtt is folyamatosan életbe léptetett olyan intézkedéseket, amelyek az ökölvívók testi épségének, biz-

tonságának, orvosi ellátásának javítására születtek. S azóta sem szünetel ilyen irányú tevékenységünk. Példának okáért említhetem a szigorúan kötelező évi vizsgálatokat. Bevezettük a versenyző minden lényeges, versenyzői-orvosi adatát tartalmazó, így a segítséget is megkönnyítő nemzetközi rajtkönyvet. Elértük, hogy – függetlenül a vezetőkötől – az orvosi zsűri is félbeszakíthatja a mérkőzést sérülés miatt, vagy ha úgy látja, hogy az ökölvívó alárendelt szerepet játszik. Sőt még akkor is, ha túl nagy a tudáskülönbség a mérkőző felek között.

Mit kértek a NOB-ot képviselő orvosok?

– Előbe mentünk a kívánalmaknak, amikor elmondtuk nekik, hogy további lépéseket is tesszünk. Az AIBA őszi kongresszusán, Sydneyben orvosi bizottságunk újabb javaslatokat terjeszt elő az egészségügyi kontroll erősítésére, s a fokozott védelmet szolgálja az a törekvésünk is, hogy maximáljuk az ökölvívók által egy év alatt vívando mérkőzések számát. Rögzítettük továbbá azt az igényünket, hogy a jövőben az AIBA Orvosi Bizottsága még inkább bele kíván szólni annak eldöntésébe: egészségügyi szempontok alapján is megfelelő-e a versenyzők használt felszerelés, mindenekelőtt a fejtűző és a bokszkesztyű.

Az Arany Mokka a Világ Kupa-programban

Ebben az évben a hagyományoknak megfelelően a hazai pályakerékpársport legfontosabb eseménye az Arany Mokka verseny lesz. A június 13–14-én a Millenárison megrendezendő viadalon az eddigiekénél is erősebb mezőny indulászt várják. E remény alapja, hogy az évről évre sorra kerülő eseménnyel kapcsolatban nagy megtiszteltetés érte a magyar szövetséget: az Arany Mokka felkerült a pályakerékpáros Világ Kupa versenynaptárába. A nemzetközi szövetség idén a repülőversenyzők között hirdette meg a VK-pontversenyt, amelynek tíz állomása közül a hatodik lesz a budapesti erőpróba. A Világ Kupa-viadalonok országoként 3-3 kerékpáros indulhat, s a megkülönböztetett figyelem miatt az Arany Mokkán belül minden bizonytal a többi számtól elkülönítve bonyolítják le a repülőversenyt. A pályakerékpáros Világ Kupát rendező országok (és a már ismert helyszínek):
április 27–29.: Kanada, május 11–13.: Szovjetunió, május 19.: NSZK (Hannover), május 20.: NSZK (Nyugat-Berlin), május 25–26.: Csehszlovákia, június 13–14.: Magyarország (Budapest), június 16.: Franciaország (Párizs), június 17.: Dánia (Koppenhága), július 25–26.: NDK (Frankfurt-am-Oder), augusztus 3–4.: Anglia.

DÁTUM

Vizuális nevelgetés

Nem egészen erről, hanem valóban a vizuális nevelés kérdéseiről tanácskoznak Győrött az első ilyen tárgyú pedagógiai konferencia résztvevői. Bemutadják kísérleteik eredményeit, elmondják a felgyült tapasztalatok és gondok morzsáit, véleményt nyilvánítanak a tehetséggondozás módszereiről, lehetőségeiről. „A vizuális nevelés szükségszerűen felértékelődik” – hangoztatták az MTI híre szerint a kétnapos rendezvény első elbárái.

Merem remélni, hogy így lesz, s nem csupán a rajztanítás területén, hanem az iskolai oktatás társadalmi környezetében is. Mert meg kell állapítanunk, hogy sok területen sajátos látvány-oktatás folyt az utóbbi emberöltő során. A Szekszárdi Garay János Gimnázium egykori tanáráról, Kupecz bácsiról mesélte egy innét elszármazott országos híresség, hogy megtanította ugyan Liszenko bölcs elméletét, de azért apellált a józan paraszti észre is, körülbelül így: – „Világos tehát, hogy a fajon belül nincs harc a növények között. Fattyazatok már kukoricát?” A maga módján ez is vizuális nevelés volt, ráadásul nem is az utoljából, hanem a gerincesek osztályából.

Meggyőződésem, hogy valahol itt kezdődik az igazi nevelés, amelynek legfőbb feladata összehangba hozni a valóságot a tananyaggal. Ebben a folyamatban valóban megköszöröződik a konferencia témájának jelentősége. Az pedig egy következő, hihetileg még sokáig nem kerülő tanácskozási vejeje lehetne, hogy esetleg ne a tananyagot kelljen igazgatni, a nebuló számára megrágni, hanem a valóságot az ideákhoz mérni. Ez sem lesz kis földadat... #

Új felüljáró Balatonakaratyán

Az arra járók eddig inkább csak az útszűkületek, elterelések miatt bosszankodtak, mostanra azonban már kezd kibontakozni az új csomópont Balatonakaratyán mellett, középvezetékben a 71-es út új közúti felüljárójával. A tavaly megkezdett beruházás a nyári szezonra elkészül, jelentősen javítva az északi Balaton-part és Veszprém megye közlekedési helyzetét. A megye ugyanis eddig 20 tonnánál nagyobb összsúlyú tehergépkocsival főútvonalon elérhetetlen volt. Az új felüljáró 40 tonnát is elbírná majd, egyúttal megoldja a strandhoz vezető gyalogosforgalom régi problémáját is. A tópartra igyekvők ezennel az új híd alatt kiépített gyalogosútvonalon közlekedhetnek. A beruházás keretében biztonságosabb vonalvezetést kapott a polgárdi-balatonakaratyai út becsatlakozása is. (gyg)

Súlyfürdő Veszprémben

Négy vállalat összefogása segítette korszerű balneoterápiás részleghez a veszprémi kórházat. A megyei szintű egészségügyi intézmények közül a veszprémi volt az egyetlen, amely eddig ilyen részleggel nem rendelkezett, noha a reumatikus betegségek egyáltalán nem ritkák a környéken. A bányák, építőipari vállalatok dolgozói a legveszélyeztetettebbek közé tartoznak. Ez is indokolta a Veszprém Megyei Víz- és Csatornamű, a Veszprémi Szénbányák, a Veszprémi Tervező és a Veszprém Megyei Építőipari Vállalat részvételét a megyei kórház reumatológiai rehabilitációs részlegének kialakításában. A kórház alagsorában társadalmi munkában építették meg a súlyfürdőhöz szükséges medencéket és kádakat, s a vállalatok vásárolták meg a korszerű fizioterápiás gyógyászati eszközöket is. Az új kórházi részleg áprilisban már fogadja a reumatológiai rehabilitációra szoruló betegeket. (gyg)

A magyar lapok sorsa bizonytalanná vált

1990. április 7-én kimondta feloszlását a Csehszlovák Nőszövetség. A héten megjelenő Nő című családpolitikai hetilap munkatársával beszélgettünk. Az okok felől faggatózom:

– Grendel Ágota vagyok, a Nők pillanatnyi főszerkesztője, de ez az állapot valószínűleg nem fog sokáig tartani, miután feloszlatta magát a Csehszlovák Nőszövetség, valószínű, ez azt jelenti, hogy a szlovák is kénytelen feloszlani, nekünk pedig, a nőszövetség lapja munkatársainak, nem tudom, hogy mi lesz a sorsunk. Amikor itt kitört a demokrácia, ezzel egyenes arányban az összes magyar lapnak a sorsa bizonytalanná vált. Megpróbáltunk mi, magyar lapok összefogni, és akkor kiderült, hogy a nemzetiségi lapokra Szlovákiában kb. 17 millió korona do-

tációra lenne szükség, ezt mi a pénzügyminisztériumtól igényeltük. Tőlük megérkezett a múlt héten a válasz, és ebben kimondták, hogy azok a lapok, amelyek valamely szövetségnek vagy szervezetnek a lapjai, azt kell, hogy támogassa anyagilag, tehát a veszteségeket nekik kell fedezni. Most mi a Hétnél is sokkal rosszabb helyzetben vagyunk, mert a Hétet a Csemadok adja ki. Ők megkapták a költségvetésnek a 90%-át, igaz, hogy ebből nem tudja fönntartani a lapot, mert 3,5 millió koronát emészt fel évente a Hét, de legalább megvan a remény arra, hogy bizonyos akciókat lemondanak és ennek a fejében megjelenhet a Hét. Mi, sajnos, egy szlovák kiadóhoz tartozunk, és az összes lap közül, ami itt megjelenik, mi vagyunk az egyetlen rafizetéses, és nem várhatjuk el

szlovák kollégáinktól azt, hogy eltartsanak bennünket.

– Hogyan érinti ez a magyar anyanyelvű olvasótábor?

– Elég nagy mértékben érinti. Lapunk 37 ezer példányban jelenik meg. Azt hiszem, hogy egy hatszázézeres nemzeti kisebbségnél ez elég tisztességes mennyiség, és hogy ha beszorozom négygel – egy család általában négytagú –, akkor azt jelenti, hogy kb. 120 ezer embert érint.

– Itt a szünetben elárulta, hogy lapunkat, a Dátumot is ismerik. Mondana néhány szavas véleményt?

– Keveset tudok mondani, mert a magyar napilapok már hosszabb ideje nem járnak ide. Én szeretem a Dátumot, mert elég nyíltnak, objektívnek és egyben őszintének tartom. És nagyon szépen tördelt napilap.

Bayer Béla

Szenátor vendégek

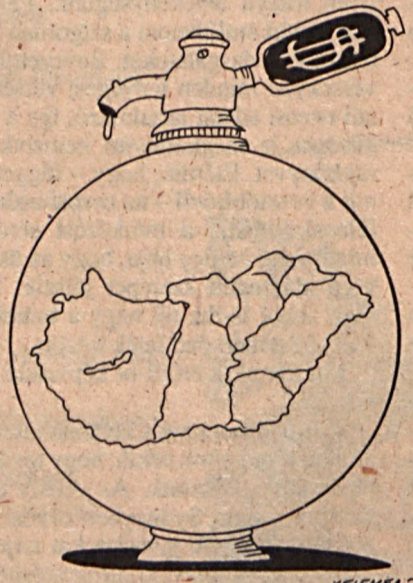
Az Egyesült Államok szenátusa bank- és pénzügyi bizottságának John Heinz republikánus szenátor vezette küldöttsége kedden reggel felkereste az Ipari Minisztériumot. A szakminisztérium képviselőiben Pál László államtitkár és munkatársai folytattak megbeszéléseket a vendégekkel – elsősorban csúcstechnológiák átadásáról. A tárgyalófelek egyetértettek abban, hogy a magyar gazdaság fejlesztéséhez elengedhetetlen a technológiai korlátozások fokozatos enyhítése a magyar fél által nyújtott megfelelő garanciák mellett. Az amerikai képviselők tájékoztatást adtak a törvényhozásban megkezdett, a korlátozás enyhítésére vonatkozó kezdeményezéseikről.

A párt nevében

A Somogy Megyei Tanács utolsó előtti ülésének utolsó előtti napirendje előtt már mindenki a zárszóra gondolt. Elég lett volna egy laza kéznívűtással szentesíteni a megyei vendéglátó vállalat kérvényét, hogy Somogyi Korona Szálloda és Étterem Rt. néven újjászüllessen, ha már a jogszabály a „somogyi” közigazgatási egység név engedélyezését a testület hatáskörébe utalta. De az élet nem ilyen egyszerű, mióta pluralizmus van. Az „aki a javaslattal egyetért, tartsa fel a kezét” vezényszó előtt szólásra emelkedett a Független Kisgazdapárt megyei alelnöke, hogy bejelentse, nem ért egyet a vendéglátó vállalat kérelmével. Az ok politikai. Két évvel ezelőtt ő is hasonló kérvényt nyújtott be az akkori illetékesnek, Korona Ételtár néven üzletet kívánt nyitni. Kérését elutasították, mert a „korona” név akkor még irredenta híreben állt a somogyi megyeszékhelyen. Közben változtak az illetékes elvtársak, no és a politikai helyzet, most már ő mondhatja, hogy a vendéglátó vállalat kérelmét „nem fogadom el”. Lett is tanácsstalanság a tanácsban, gyorsan összebújtak a szakértők, hogy kitalálják, miként lehet megbékéltetni a hatalom leendő birtokosát. Az örömhírre nem kellett sokáig várni, kiderült, hogy a két név nem zárja ki egymást.

– Ha a Korona Ételtár nevet megkaphatom, esetleg Korona Ételtár, Söröző néven, akkor nincs kifogásom a Somogyi Korona ellen – zárta le a kérdést a kisgazdapárt megyei alelnöke, megengedve, hogy a tanács tagjai végre éljenek szavazati jogukkal.

–gyökér–

KISVÁNYI ITT SÁDÁR 2

Vasúti postarablás Ausztriában

Az osztrák bűnügyi történelem legnagyobb postarablását hajtották végre ismeretlen tettesek a linz-bécsi vasútvonalon. A hétfőn késő este elkövetett bűnténynek egy halálos áldozata is van, s a rablók zsákmánya a számítások szerint 40-50 millió schilling körül lehet.

A Linzből a fővárosba tartó személyvonat már útjának vége felé közeledett, elhagyta a Sankt Pölten-i pályaudvart, amikor este kilenc óra tájban három álarcos férfi hatolt be postai kocsijába. Egyikük figyelmeztetés nélkül azonnal lövöldözni kezdett pisztolyával, és halálosan megsebesítette

a kocsis négytagú postaszemélyzetének 50 éves vezetőjét. A támadók ezután felpelkelték a többi alkalmazott száját, megbilincseltek őket, majd magukhoz vették a kocsiban talált nagy összegű pénzzállományt, s a végállomás, a bécsi Westbahnhof előtti utolsó vasúti megállónál kereket oldottak.

Kézre kerítésükre a rendőrség azonnal nagyszabású, kiterjedt nyomozást indított, elsősorban a kirabolt postai kocsis személyzete által adott személyleírások alapján, de az akció kedd délig még nem járt lényegesebb eredménnyel.

Antall József japán interjúja

Az NHK japán állami televízió Antall Józseffel készített exkluzív interjút, amelyből kedd reggeli híradóműsorának az élén sugározta a Magyar Demokrata Fórum elnökének a magyar semlegességre vonatkozó állásfoglalását. Az interjúban Antall József kifejtette: „a semlegesség Magyarország számára elvi követelmény, azonban a semlegességnek a nemzetközi jogban különböző státusai vannak. Más Svájc, más Ausztria és már Svédország semlegessége. Mi a semlegességet abban az értelemben használjuk, hogy függetleníteni kívánjuk magunkat a Varsói Paktumtól. Úgy gondoljuk, hogy a semlegesség kérdése egy globális európai biztonsági rendszerben új értelmezést kap, és nem a hagyományos semlegességi értelemben használható.”

Az NHK-híradó műsorvezetője rövid kommentárjában rámutatott, hogy rendkívül súlyos gazdasági körülmények közepette kell a megalakuló kormányának megoldást találnia az ország bajaira. Erre az MDF össznemzeti, a kereszténység elvein alapuló, mérsékelt reformpolitikával törekszik.

Ez utóbbi gondolatot emelte ki az Aszahi Simbun, Japán legtekintélyesebb napilapja is az Antall József portréját megrajzoló írásában. A nemesi családból származó 58 éves politikusról saját szavait idézve közli a cikk, hogy a liberalizmus gondolkodásmódja, továbbá a kereszténység és az európaiság eszméi vezérlik.

A legesélyesebb miniszterelnök-jelölt politikáját elemezve az Aszahi Simbun hangsúlyozza, hogy az MDF elnöke egységre szólítja fel a népet, amely a kommunista uralom 40 éves kiterője után ismét a középutas politikát választotta.

„A mi győzelmünk azt mutatja, hogy népünk a kiegyensúlyozott, középutas politikát, a keresztény liberalizmust és a szabad piacgazdaságot kívánja” – idézi a cikk Antall József sajtótájékoztatóját, amelyből a tudósító kiemelte azt a megállapítást, hogy a gazdaság helyreállítása érdekében Magyarország a fejlett országokkal, például Japánnal is a kapcsolatok fejlesztésére törekszik.

Vállalkozva tovább

Az Élet és Tudomány szerkesztőségének munkatársai Oláh Tamás rovatszerkesztőt választották meg főszerkesztőnek a belső pályázatot lezáró választáson. Úgy ítélték meg, hogy a lap nyereségessé tehető, és a példányszáma jelentősen növelhető. A megválasztott főszerkesztő dolga, hogy ehhez megbízható vállalkozót találjon, nem zárva ki annak a lehetőségét, hogy a szerkesztőség munkatársai maguk is vállalkozóvá váljanak. A gazdaságilag fenyegető helyzetben a szerkesztőség munkatársai egyesületet alapítottak, bevonták ebbe a lap vezetését. A belső pályázat kiírásához elnyerték a TIT vezetőségének egyetértését.

Holnap
számunkban
olvashatják,
volt-e
botrány
az egri színházban